

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro základní vzdělávání

MONTESORI TRUTNOV

Obsah

1. Identifikační údaje	3
2. Charakteristika školy	4
3. Charakteristika ŠVP	8
3.1. Montessori pedagogika	9
3.2. Další výchovné a vzdělávací strategie	12
3.3. Klíčové kompetence	13
3.4. Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	14
3.5. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných.....	15
3.6. Začlenění průřezových témat.....	17
4. Hodnocení žáků	19
4.1. Pravidla pro hodnocení žáků	21
4.2. Formy hodnocení	21
4.3. Zásady a pravidla sebehodnocení žáků	21
4.4. Stupně hodnocení prospěchu	22
4.4.1. Předměty s převahou znalostního a teoretického zaměření (ČJ, AJ, M, PR).....	22
4.4.2. Předměty s převahou výchovného a uměleckého zaměření (UK, TV)	23
4.5. Stupně hodnocení chování.....	24
4.6. Výchovná opatření.....	24
4.7. Způsob získávání podkladů pro hodnocení.....	24
4.8. Komisionální a opravné zkoušky	25
4.9. Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	25
4.10. Celkové hodnocení žáků na vysvědčení	25
5. Montessori učební plán.....	26
5.1. Organizace výuky.....	27
6. Učební osnovy	28
Český jazyk.....	28
Anglický jazyk	40
Matematika	45
Kosmická výchova	53
Tělesná výchova	66
Umění a kultura.....	70

1. Identifikační údaje

NÁZEV VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU:

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

MONTESSORI TRUTNOV

zpracovaný podle RVP ZV

Název školy: **Základní škola, Trutnov 3, Náchodská 18**

IČO: 642 011

IZO: 102 578 869

Adresa školy: Náchodská 18, Trutnov 3, 541 01

Jméno ředitele: Mgr. Zdeněk Švarc

Koordinátorka Montessori vzdělávání: Mgr. Naděžda Kalousková

Kontakty:

E-mail: svarc@zsnachtu.cz

Telefon: 731 415 463

Web: www.zsnachtu.cz

Zřizovatel: Město Trutnov

Platnost dokumentu od: 3. září 2018

2. Charakteristika Montessori tříd

2.1. Vznik a poslání Montessori tříd

Za aktivitou směřující ke vzniku, zřízení a provozování Montessori tříd při ZŠ Trutnov 3, Náchodská 18 stojí společenství rodičů, kteří se sdružili do spolku Rozlet do života, z.s. Jedním z hlavních důvodů založení těchto alternativních tříd byla potřeba rodin v regionu rozšířit stávající nabídku základního vzdělávání.

Naším cílem je vychovávat děti k zodpovědnosti za sebe sama, za své vzdělání, za prostředí kolem nich, i za věci veřejné. Klademe důraz na výchovu ke zdravému životnímu stylu, šetrný přístup k přírodě, uvědomování si souvislostí a respektování lidských práv.

Chceme žákům a jejich rodičům nabídnout nový model výuky, alternativu k běžné formě výuky na základních školách, která při zachování minimálně stejné úrovně vzdělanosti zohledňuje navíc výše uvedené hodnoty.

Stavíme na individuálním přístupu ke každému dítěti. Důležitý je respekt k sobě samým i k ostatním a všemu, co nás obklopuje, schopnost vnímat a oceňovat odlišnosti, empatie. Neznámkujeme, neporovnáváme děti mezi sebou a neklademe důraz na výkon. Výuka probíhá především na základě vnitřní motivace dětí, často je realizována venku a snaží se reflektovat a využívat aktuální témata z dění u nás i ve světě.

2.2. Spolupráce s rodiči

Respektující partnerský přístup při spolupráci s rodiči vnímáme jako nutný předpoklad pro to, aby mohly Montessori třídy dobře fungovat. Snažíme se o navázání oboustranné důvěry, otevřenosti, vstřícnosti, porozumění, respektu a ochoty spolupracovat. Dítě, učitel a rodiče tvoří jeden tým. Je důležité si uvědomit, že máme společný cíl – aby bylo dítě v životě spokojené. Společná komunikace je prostředek, jak toho dosáhnout. Komunikace a spolupráce s rodiči je také významná pro jednotné působení a práci s dětmi ve škole i doma v rámci stejných principů.

Škola je rodičům otevřena a vítá jejich účast a spoluúčast na výuce. Rodiče vědí, že škola není jen místem, kde se vzdělává jejich dítě, ale také místem, kde se mohou sami vzdělávat, kde mohou diskutovat a podílet se na tom, jakou školu chtějí mít. Mají možnost vyjadřovat se k důležitým tématům a spolurozhodovat o nich. Mohou se zapojovat do různých akcí a činností organizovaných školou, ale také je sami organizovat. Rodiče jsou motivováni k tomu, aby se podíleli na chodu a směřování školy, mají prostor pro vzájemnou komunikaci mezi sebou i s průvodci v příjemném prostředí, například s vonící kávou a čerstvými koláčky.

Základem pro efektivní spolupráci je dobře fungující vzájemné předávání informací, které probíhá nejen osobně, ale také přes webové stránky školy a Montessori Trutnov (pomocí e-nástěnky s aktualitami, blogu třídy, e-mailové pošty), s pomocí viditelně umístěné nástěnky s aktuálními informacemi a také prostřednictvím elips, kde si žák plánuje svoji práci a zaznamenává její splnění.

Formy spolupráce s rodiči

- pravidelné (minimálně 3x ročně, v případě potřeby i častěji) individuální rodičovské schůzky (ve složení rodič, žák, učitel)
- nepravidelná neformální setkání rodičů k probrání aktuálních témat
- možnost promluvit si s učitelem ráno před vyučováním nebo odpoledne před vyzvednutím dětí
- návštěvy v hodinách – možnost předávat dětem vlastní zkušenosti a dovednosti, nebo se „jen“ přijít podívat, pozorovat dítě při práci a prohlédnout si jeho portfolia
- účast či pomoc s organizací výletů, výprav do terénu, exkurzí, sportovních akcí, ...
- dílny pro děti i dospělé (například podzimní, vánoční, velikonoční, ...)
- vzdělávací kurzy, přednášky a diskuze pro dospělé
- organizování slavností a rituálů v průběhu roku
- dobrovolnická činnost při zvelebování naší školy a jejího okolí (školní zahrada, ...)
- dny otevřených dveří
- možnost podpořit školu drobnými sponzorskými dary, věnovat již nepoužívané pomůcky, knížky, didaktické hračky ,...

2.3. Velikost a úplnost Montessori sekce

Montessori sekce školy je součástí Základní školy Trutnov 3, Náchodská 8. V prvním roce činnosti, tj. ve školním roce 2018/19 je koncipována jako jedna věkově smíšená třída pro žáky 1. – 5. ročníku. Další roky bude Montessori vzdělávání na škole organizováno formou studijních skupin, tzv. trojročí, tj. první trojročí bude tvořit jedna věkově smíšená třída pro žáky 1. až 3. ročníku a druhé trojročí budou tvořit žáci 4. až 6. ročníku. Ve školním roce 2019/20 bude tedy otevřen i druhý stupeň, zpočátku pouze 6. ročník, další ročníky budou otevírány postupně. Vždy však půjde o věkově heterogenní (smíšené) skupiny žáků. Počítáme s průměrným počtem 18 žáků na jednoho průvodce (učitele). Chceme v Montessori třídách udržet rodinnou atmosféru, která bude inspirovat nejen žáky, ale i rodiče a učitele. Z toho důvodu neplánujeme ani do budoucna mít v Montessori třídách větší počet žáků než 6 - 8 v ročníku.

2.4. Lokalita

Montessori třídy jsou umístěné ve vedlejší budově Základní školy Trutnov 3, Náchodská 18 na adrese Pionýrů 388. První dvě trojročí budou v přízemí této budovy. Kolem budovy je školní zahrada, která bude při výuce hojně využívána.

Dopravně je velmi snadno dostupná, v blízkosti je zastávka autobusu i vlaku.

2.5. Vybavení

Ve školním roce 2018/2019 využívají žáci školy následující prostory:

- **kmenovou třídu**, která se skládá ze dvou místností, větší a menší. - Prostory a vybavení místností pro výuku jsou uzpůsobeny potřebám dětí, zejména potřebě pohybu, dále pak individuálním potřebám práce každého jednotlivého dítěte s Montessori pomůckami a materiálem. Učebny jsou dostatečně prostorné a náležitě osvětlené, jsou vybaveny otevřenými regály s Montessori pomůckami a systematicky tříděnými úkolovými kartami, pracovními listy a pomůckami pro každodenní výuku, vyhrazeným prostorem (elipsou) pro setkávání v komunitním kruhu a prostorem pro relaxaci s knihovničkou. Prostor pro žáky je z části pokryt kobercem pro setkávání se v komunitním kruhu, tj. na elipse. Uspořádání lavic je variabilní a vyhovuje jak skupinovému, tak individuálnímu činnosti žáků. Žáci ve výuce nepoužívají určité konkrétní učebnice, ani pracovní sešity. Materiály a pracovní listy odpovídající jejich pracovnímu tempu si zakládají do šanonů, vlepují nebo vkládají do svých osobních sešitů. Jedna z tříd bude zároveň vybavena a používána jako ateliér pro výtvarné aktivity.
- **relaxační koutek** – součást hlavní kmenové třídy, klidné místo pro odpočinek, posezení a tiché povídání, čtení, vybaven počítačem pro vyhledávání informací
- **knihovnička** – součást relaxačního koutku, možnost samostatně vyhledávat informace, vybírat z naučné i krásné literatury a půjčovat si knížky ke čtení i domů
- **kuchyňka** – slouží pro přípravu nápojů a svačiny, je využívána i pro vaření a pečení v rámci výuky a odpoledních volnočasových aktivit
- **jídelna** – žáci využívají jídelnu na hlavní budově
- **šatna** – vzhledem k častému pobytu venku a na zahradě školy mají děti v šatně vyhrazen i prostor na náhradní oblečení a obuv
- **WC a umývárny** – odpovídající všem patřičným normám
- **zahrada** – slouží nejen k relaxaci, ale i k výuce (ať už se jedná o přesunutí výuky a prezentací ven, nebo o konkrétní praktickou výuku spojenou s prožitkem, např. péči o rostliny, práci s náčiním, ekologickou výchovu, pozorování přírody,...). Tvorba zahrady je společným projektem žáků, rodičů, učitelů a přátel školy, kteří se svojí dobrovolnickou prací podílí na jejím vzniku a dalším rozvoji (chtěli bychom proměnit zahradu v různorodý prostor s místem pro hru a volný pohyb, různými stanovišti, naučnými cedulkami, vyvýšenými záhony, bylinkovou spirálou využívanou i pro vaření, ohništěm,...)
- **tělocvična** – bude využívána zejména v zimním období pro výuku tělesné výchovy. Kromě běžné Tv budeme v průběhu roku také chodit bruslit a plavat.

2.6. Charakteristika pedagogického sboru

Učitelé, asistenti, externí lektori i všichni ostatní zaměstnanci školy jsou součástí týmu a také součástí komunity kolem školy (spolu s žáky, rodiči a přáteli školy). Proto klademe velký důraz na komunikaci mezi všemi stranami, dobré nastavení vztahů a chuť podílet se na životě a dalším rozvoji školy.

Montessori průvodce musí mít nejenom odpovídající vysokoškolské vzdělání (dle platných zákonů), ale musí navíc absolvovat i kurz Montessori pedagogiky. K dětem přistupuje s respektem a vnímavostí k jejich individuálním potřebám. Je ve své práci tvůrčí a nechává se inspirovat dětmi samotnými. Je otevřený i dalším pedagogickým směrům, ale nic nepřebírá automaticky ani dogmaticky. Musí být ochoten na sobě neustále dál pracovat a usilovat o svůj osobnostní růst, průběžně reflektovat svoji práci a být nejenom pro žáky motivujícím a inspiračním vzorem hodným následování.

Pro školní rok 2018/2019 budeme mít jednoho Montessori průvodce (pro děti 18 žáků) a jednoho asistenta pedagoga. Externě bude zajištěna výuka AJ, TV a HV.

2.7. Stravování

Žáci mohou snídat už doma, nebo si přinést svoji snídani s sebou do školy a v klidu si ji sníst (7³⁰ – 8⁰⁰).

Během celého dne jsou k dispozici teplé i studené nápoje (neslazený čaj, voda), které spolu s žáky průběžně doplňujeme. Každý žák má v kuchyňce svůj vlastní hrníček, za jehož čistotu sám zodpovídá.

Žáci si ve škole ze společných surovin připravují čerstvou svačinu a mají možnost si zařadit svoji přestávku na svačinu časově tak, aby jim vyhovovala (nemusí opouštět rozdělanou práci, ani jíst, když ještě nemají hlad).

Obědy jsou zajišťovány ve školní jídelně na hlavní budově.

2.8. Provozní doba

Žáci, kteří se vzdělávají dle principů Montessori využívají školní družinu společně s ostatními žáky. Budova školy se otevírá v 6 hodin. Žáci mohou využít ranní družiny od 6 do 8. Montessori průvodce a asistentka pedagoga jsou v Montessori třídě přítomni od 7³⁰.

Od 7.30 přicházejí žáci do třídy, kde se připravují na vyučování. V 8⁰⁰ se žáci schází na elipse a začíná školní výuka, která probíhá ve dvou dopoledních blocích s půlhodinovou venkovní přestávkou (realizovanou venku téměř za každého počasí) následovaných obědem a případnou odpolední výukou dle rozvrhu.

Po dopolední výuce si žáky přebírá vychovatelka školní družiny (pokud není v rozvrhu odpolední vyučování), která je doprovodí na oběd. Poté probíhá program družiny. Družina je otevřena do **17.00**.

3. Charakteristika ŠVP

Školní vzdělávací program Montessori Trutnov je založen na principech pedagogiky Marie Montessori vhodně doplněných projektovým učením. Zároveň se nebráníme ani dalším přístupům a metodám a jejich kombinování.

Každý žák, který k nám přichází, je jedinečný, má své vlastní předpoklady, znalosti, zkušenosti a představy. Proto je náš vzdělávací program postaven na pedocentrické pedagogice Marie Montessori, v jejímž středu je dítě samotné. Každý žák dostává na začátku školního roku přehled učiva, kterým by měl následovně projít. Toto učivo je zaznamenáno v myšlenkových mapách, podle kterých si dítě každý týden samostatně plánuje činnost, kterou se bude zabývat. Učitel nechává žákovi možnost svobodné volby ve výběru činností a způsobu, jakým bude pracovat, kde a s kým. Dítě má možnost podílet se na rozhodování o svém učení a o životě školy, čímž se učí zodpovědnosti za učiněnou volbu, za respektování pravidel, sám za sebe i za své okolí. Učitel pomáhá dětem, které pomoc potřebují, zasahuje v případě, když si žák nedokáže vybrat činnost, nudí se, nebo porušuje stanovená pravidla. Cílem je postupně žáky doprovodit do stadia vlastní odpovědnosti za své vzdělávání.

Vycházíme z toho, že děti mají vrozenou potřebu poznávat, učit se, zkoumat svět kolem sebe. To, co objeví samy, protože samy chtějí, si také nejlépe zapamatují. Úkolem učitele je žákům pomáhat, radit a připravovat jim prostředí pro samostatné, aktivní učení. Zároveň je velmi důležité, aby žáci opravdu porozuměli tomu, co se naučí, aby získané znalosti používali při řešení problémů a v reálných životních situacích. Vzdělávání by na 1. stupni mělo být založené na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka, mělo by mít činnostní a praktický charakter, být tvořivé a mělo by motivovat k dalšímu učení.

Žáci by se měli ve škole cítit dobře a bezpečně, zažívat úspěch, radost a spokojenost. K tomu je nutné podnětné a tvůrčí školní prostředí, které stimuluje nejschopnější žáky, povzbuzuje méně nadané, chrání i podporuje žáky nejslabší a zajišťuje, aby se každé dítě prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám optimálně vyvíjelo v souladu s vlastními předpoklady pro vzdělávání. Přátelská a vstřícná atmosféra vybízí žáky ke studiu, práci i činnostem podle jejich zájmu a poskytuje jim prostor a čas k aktivnímu učení a k plnému rozvinutí jejich osobnosti.

3.1. Montessori pedagogika

Pedagogika Marie Montessori je výchovně vzdělávací program, kterým začala před sto lety vzdělávat děti italská lékařka a pedagožka Marie Montessori. Jde o výchovu podle pravidel, která si tvoří samy děti pod vedením svého učitele. Role učitele je v nenápadném vedení a taktní pomoci, aby dítě vlastními silami a svým tempem získalo nové vědomosti a dovednosti. To ostatně vyjadřuje i motto celé Montessori pedagogiky: „Pomoz mi, abych to dokázal sám.“

Montessori pedagogika je založena na individuálním přístupu k dítěti, orientaci na jeho osobnost, využití a rozvíjení jeho vnitřní motivace a individuálních schopností. Žák by měl přistupovat k učení s vnitřní motivací a tím postupně přebírat zodpovědnost za své vzdělání. Naším cílem je žáka podněcovat k reálnému poznání vlastních možností a schopností, rozvíjet samostatnost, sebedůvěru a pocit zodpovědnosti za sebe, druhé i své prostředí. Žáci se učí toleranci, úctě k lidem i k přírodě, schopnosti komunikovat a konstruktivně řešit problémy.

Pro jednotlivé okruhy jsou speciálně vyvinuté velice názorné pomůcky, které usnadňují pochopení nových jevů, ale také zásadní měrou přispívají k hlubšímu a trvalejšímu uchování nově nabytých zkušeností a vědomostí. Frontální vyučování je nahrazeno mnohostrannou organizační, obsahovou i metodickou diferenciací. Dítě samo objevuje nové poznatky, postupuje v souladu se svými individuálními a vývojovými potřebami a možnostmi a aktivně se podílí na procesu učení (není jen jeho pasivním příjemcem).

Východiskem je předpoklad, že děti mají opravdový zájem a touhu poznat, naučit se a uplatnit nové poznatky v praxi. Filosofie této vzdělávací strategie je založena na principu svobody a možnosti volby se zodpovědností.

Metody a postupy Montessori pedagogiky navazují na principy uplatňované již v Montessori mateřské škole:

- **Senzitivní fáze ve vývoji dítěte a jejich využívání** - fáze ve vývoji dítěte, kdy je nejlépe naladěno a připraveno k získávání určitých schopností k zvládnutí určitého problému a učení; trvají vždy jen určitou dobu a již se nevrací s takovou intenzitou; dítě se nové vědomosti a dovednosti v odpovídající citlivé fázi naučí nejsnáze, s nejmenší námahou a vynaloženou energií, úkolem učitele je u dítěte tyto fáze rozpoznat a využít je v procesu učení, připravit vhodné prostředí odpovídající potřebám jednotlivých žáků a tím jim zajistit maximální využití příležitostí pro jejich rozvoj
- **Polarita pozornosti** - maximální soustředěnost na určitou činnost – pokud je dítě činností zaujato, nemělo by být vyrušováno a mělo by mít dostatek času práci samo dokončit; učitel i žáci respektují dobu koncentrace a neruší ostatní při práci, učitelé jsou k dispozici, když žák potřebuje a požádá o pomoc; abychom dodrželi tento princip, pracujeme převážně v dvouhodinových blocích, ve kterých se žák může plně soustředit na danou činnost
- **Připravené prostředí** - učitel vytváří pro dítě prostředí, které ho motivuje a láká k učení, vybavení třídy odpovídá potřebám dětí, pracovat mohou v různých pracovních koutcích i na koberečkách, pomůcky jsou na svém určeném místě a vždy volně dostupné v otevřených regálech, aby s nimi mohly děti kdykoliv pracovat, většina pomůcek obsahuje srozumitelný návod, jak s nimi pracovat a možnost kontroly samotným dítětem; každá pomůcka je pouze v jednom provedení, tím se děti učí sociální interakci a schopnosti se domluvit, pokud chtějí používat ve stejnou dobu tutéž pomůcku
- **Osobnost učitele** - svou autoritu uplatňuje především svým příkladem, má k dítěti pozitivní přístup, respektuje individualitu každého dítěte, podporuje jeho potřeby a zájmy, je pozorovatel, rádce

a rovnocenný partner, který pomáhá, organizuje, nabízí a inspiruje, vede děti k samostatnému a efektivnímu vzdělávání, rozvíjí jejich nezávislost a samostatnost; vedení záznamů o postupu v učení a diagnostická složka jsou velmi důležité – na základě pozorování dítěte při práci a poznání jeho individuálních možností učitel dále plánuje individuální práci s žákem a vhodně doplňuje připravené prostředí

- **Svobodná práce dětí** - není pevný rozvrh hodin, žák si volí CO bude dělat, S KÝM bude pracovat, KDE, KDY; volná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení nebo nedělá nic; svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů - nějakou činnost si dítě zvolit musí, učitel činnost dětí koordinuje a využívá své pedagogické dovednosti, aby i bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme a zároveň posune v jeho vzdělání; pokud se dítě pro danou činnost rozhodne, je jeho povinností práci nejen dokončit, ale i dodržovat předem daná pravidla, která s touto činností souvisejí; míra svobody dítěte je vždy určována jeho zodpovědností za vlastní vzdělání
- **Zodpovědnost** - princip „*Pracovat co nejlépe a dokončit zvolenou práci.*“, dítě je zodpovědné za respektování domluvených pravidel soužití, domluvených způsobů práce, využití času ve vyučování
- **Výuka podle pravidel vytvořených samotnými dětmi** - na tvorbě pravidel se demokraticky podílí všichni společně
- **Plánování a organizace vyučování dětí** - děti se učí každý den si rozvrhnout čas, pracují s týdenními plány v podobě myšlenkových map, tzv. elipsami, vypracovávají úkoly s daným termínem dokončení a mají možnost si rozdělit práci na školní či domácí
- **Volný pohyb dětí** - pohyb je přirozený, respektuje individuální potřeby dětí, díky volnému pohybu se dále rozvíjí a zdokonaluje jemná i hrubá motorika, pohyb pomáhá i k rozvoji myšlení, učení a zapamatování si
- **Izolace jedné vlastnosti** - při vysvětlování nové látky musí učitel dodržet postup po jednotlivých krocích a neučit naráz více nových jevů či dovedností
- **Třístupňová výuka** - výuka ve třech za sebou navazujících fázích: seznámení s pojmem, pasivní rozpoznání pojmu, aktivní znalost pojmu
- **Práce s pochvalou, chybou a sebekontrolou** - samostatná kontrola práce podle zadaných kritérií, hledání možnosti opravy vlastních chyb; chyba není záporně hodnocena, je chápána jako přirozený projev procesu učení se, jako užitečná součást řešení problémů a jako ukazatel toho, co je třeba procvičit či zopakovat
- **Komunitní kruh** - každodenní setkávání „na elipse“ – ztišení, koncentrace a vnímání ostatních, vnímání a prožívání sounáležitosti i svoji jedinečnosti ve společenství třídy, bezpečný prostor pro vyjádření svých postojů a názorů, sdílení zážitků a myšlenek, vypravování, diskuze, řešení problémů či nevhodného chování, doporučování a nabídky práce pro ostatní, organizování a plánování práce ve třídě, prezentace práce s oceněním a doporučením na vylepšení, stanovení pravidel a limitů, informace k tematickým okruhům a učivu – rozvíjí klíčové kompetence komunikační, občanské, sociální a personální a kompetence k řešení problémů
- **Ticho, klid a harmonie** - děti se učí „prožívat“ ticho – zklidnění těla i mysli, rovnováha
- **Práce ve věkově smíšených skupinách** - vede k přirozené spolupráci, pomoci a vzájemnému respektu a ohleduplnosti, aktivnější práci, utužování již nabytých znalostí a dovedností
- **Prezentace vlastní práce** - prezentace vlastní i skupinové práce, popis, co se jim povedlo, sebehodnocení, získávání nových informací od spolužáků, učení se z jiných způsobů práce a originálních nápadů spolužáků
- **Tvorba vlastních učebních materiálů** - nevázání se na konkrétní učebnicovou řadu
- **Hodnocení práce dětí** - žáci ani jejich práce není klasifikována známkami, neboť tato klasifikace a porovnávání dětí mezi sebou nebo důraz na jejich výkonové pořadí se neslučuje s principy pedagogického systému Montessori; významnou složkou učebního procesu se stává slovní hodnocení pokroků jednotlivce učitelem i každodenní vedení dětí k dovednosti sebehodnocení; důležité jsou i

prezentace práce mezi spolužáky a vedení dětí k ocenění a doporučení na vylepšení práce spolužáků; práce s chybou je indikátorem vlastního sebehodnocení

- **Vedení žáků k sebehodnocení** - žáci jsou vedeni ke kritickému posouzení a ocenění své práce od ústního popisu k písemnému zhodnocení výsledků své školní práce, svého jednání, chování a respektování pravidel třídy, vedení dětí k získávání dobrého pocitu z práce a uvědomování si svých vlastních možností
- **Vedení portfolia školní práce** - žáci si pravidelně zakládají výsledky své práce na pracovních listech nebo projektech do svých portfolií, učí se tak práci podle zadaných pravidel a třídění materiálů
- **Spolupráce s rodiči** - aktivní partnerství s rodiči je nedílnou součástí Montessori systému, jednotné působení principů vedení a práce doma a ve škole je pro dítě velmi důležité; rodiče mohou školu kdykoli během vyučování navštívit a strávit tak příjemné chvíle se svým dítětem, a to nejen ve třídě, ale i během výletů a škol v přírodě; zpětnou vazbu o práci dětí ve škole mohou rodiče získávat na třídních schůzkách nebo z pravidelného sledování portfolia, elips a porovnávání práce dítěte s danými kritérii
- **Propojení informací oborem Kosmická výchova** - integrace, propojení informací z různých oblastí v tematických projektech, celostní učení, práce s informacemi z jednotlivých oborů ve vzájemných souvislostech, hledání souvislostí, práce se symboly a přesným pojmenováním, třídění informací do kategorií; jazyk a matematika jsou cesty k poznávání informací

Montessori pomůcky a práce s nimi – musí splňovat následující kritéria:

- jsou **jednoduché** – pokud by byla pomůcka složitá, děti by si ji nevybraly
- jsou **srozumitelné** – dítě musí být schopno pomůckou porozumět a pracovat s ní samostatně
- jsou **přitažlivé a zajímavé** – pomůcka musí v dítěti vzbudit zvědavost
- **umožňují kontrolu** – dítě musí mít možnost díky pomůckě nalézt vlastní chyby
- **umožňují izolovat jednu vlastnost** – jedna pomůcka je zaměřena na jeden cíl
- **jsou trvanlivé** – pomůcky mají sloužit dlouhodobě, děti se učí zodpovědnému přístupu k věcem

3.2. Další výchovné a vzdělávací strategie

- **Projektové vyučování** - založené na propojení teorie a praxe, využití reálných životních situací, učitel zařazuje a připravuje různé metody práce, individuální i skupinové/kooperativní, při kterých se realizují klíčové kompetence – komunikativní, kompetence k učení, sociální a personální, pracovní a kompetence k řešení problému; žáci mají možnost pozorovat různé metody práce u svých spolužáků, mohou experimentovat, být kreativní, zkoušet nové postupy, postupně poznávat, jaký styl a metoda jim samotným vyhovuje nejlépe; zpracované materiály z projektů si žáci zakládají do svého portfolia, které je dokladem o postupu práce každého žáka a součástí podkladů pro slovní hodnocení
- **Integrovaná tematická výuka – učení v souvislostech** - propojování vzdělávacího obsahu různých předmětů, mezipředmětové vztahy, vytváření funkčních tematických celků učiva umožňujících komplexní, globální vnímání, zkoumání a hodnocení jevů a skutečností, umožňuje dětem propojovat znalosti z jednotlivých oblastí, hledat souvislosti a důsledky, spojovat vše ve větší celek a rozvíjet všechny klíčové kompetence
- **Skupinová práce a kooperativní formy vyučování** - vzájemná komunikace a spolupráce ve skupinkách rozvíjí sociální cítění, chování ale také nezávislost, schopnost plánovat a rozdělovat práci, přijmout zodpovědnost za svoji část práce, rozvíjí se kompetence komunikativní, pracovní, sociální a personální
- **Problémově orientované vyučování a konstruktivistický přístup** - kde je to možné, nepředkládáme žákům hotové informace, ale na základě toho, co již znají a nově získaných informací dostanou zformulovaný problém, který mají vyřešit – rozvíjení kompetence k řešení problémů, používání pozorování, měření, třídění, kvantifikace, usuzování, předvídaní a dalších komponent vědecké metody samostatného zkoumání a objevování, formulování a ověřování hypotéz, možnost pracovat individuálně, ve dvojicích i ve skupinách
- **Komunikační dovednosti** ve výuce, využívání **dramatizace** a **hry v roli** jako hlavního prostředku prozkoumávání situací, motivů a jednání lidí, vytváření a projevoování postojů a hodnotové orientace
- **Práce s textem** - rozvíjíme čtenářskou gramotnost, dovednost číst s porozuměním, orientovat se v textu, vyhledávat důležité údaje a vyjádřit text vlastními slovy, využíváme metodu kritického čtení a psaní, práce s textem rozvíjí kompetence k učení, k řešení problémů, pracovní kompetence a podle textu potenciálně i všechny ostatní klíčové kompetence
- **Návaznost učiva na životní zkušenosti žáků** - dáváme žákům prostor ke shrnutí toho, co již o tématu vědí, motivujeme k doplnění a rozšíření dosavadních poznatků a jejich uspořádání a zařazení mezi ostatní poznatky, které s nimi souvisí

3.3. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za konečnou, ale získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní učení žáka, jeho vstup do života a do pracovního procesu.

Smyslem základního vzdělávání je pomoci žákům utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence na takové úrovni, která je pro ně dosažitelná a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti.

Získávání a rozvoj klíčových kompetencí u žáků u nás zajišťujeme takto:

- Plně respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)
- Se žáky jednáme jako s partnery. Respektujeme jejich individualitu a právo na vlastní názor. (KŘP, KKo, KSP, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě bez umělého dělení na předměty. (KU, KŘP, KP)
- Zapojováním žáků do plánování a realizace řady třídních, školních i mimoškolních akcí (např.: organizace víkendových workshopů, výletů, vánoční besídky, výzdoba tříd a chodeb...) je vedeme k sounáležitosti s životem školy a zodpovědnosti za svá rozhodnutí. (KŘP, KKo, KO, KSP, KP)
- Svým chováním a jednáním dáváme žákům vzor respektujícího přístupu k ostatním. (KŘP, KKo, KSP, KO)
- Neomezujeme se pouze na výuku a výchovu v prostorách školy. Využíváme možností kulturních akcí, exkurzí, výletů, turistických akcí, ŠvP apod. (KKo, KSP, KO, KP)
- Nespokojíme se pouze s teoretickou prezentací učiva. Žáci získávají vědomosti i dovednosti pomocí praktických činností a projektů. Například prací na školní zahradě. (KU, KŘP, KKo, KP)
- Učivo bývá rozšiřováno o další témata podle aktuální společenské situace, v návaznosti na složení kolektivu třídy a zaměření žáků. (KŘP, KSP, KO)
- Žák má právo svobodné volby místa práce. Proto je mu pro samostatnou práci, umožněn pohyb v prostorách školy i v době vyučování. (KU, KSP, KO, KP)
- Nové téma je žákovi samostatně, či skupině žáků, představeno evokační prezentací s nástinem další možné práce. Tím, a následnou podporou ze strany učitele, vedeme žáka k zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí a vzdělávání. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Pro budování a podporu přátelského klimatu ve třídě využíváme, mimo jiné, pravidelné komunitní setkávání v kruhu. (KŘP, KKo, KSP, KO)
- Ve škole jsou umístěny nádoby na tříděný odpad. (KO)
- Ve škole je k dispozici počítač s připojením na internet, žák má volný přístup k odborné literatuře a učebním pomůckám. (KU, KO, KP)
- Pomůcky jsou k dispozici v omezeném množství. Žáci jsou tak vedeni k naplánování si vlastní práce s ohledem na druhé a ke vzájemné komunikaci. (KŘP, KKo, KSP, KO)

- S ohledem na aktuální probírané téma využívá učitel různé metody a formy práce (samostatná práce, práce ve skupině, projektová výuka, laboratorní cvičení, besedy, pracovní činnosti...). (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Pro rozvoj zodpovědnosti a sounáležitosti se v pravidelných intervalech střídají „služby“ ve třídě. (KSP, KO, KP)
- Při řešení jednotlivých témat jsou žákům k dispozici odborní konzultanti z řad učitelů, informační zdroje (PC, literatura...) a další dostupný materiál. (KU, KŠP, KSP, KO, KP)
- Učitel dbá na to, aby každá žákova práce dostala zpětnou vazbu – ať již samotným učitelem písemně, při osobní konzultaci, žakovou prezentací před třídou, zpětnou vazbou od spolužáků či jinou formou. (KU, KSP, KKo, KO, KP)
- Pro propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem žáci mohou pracovat na školní zahradě a podílet se na běžné údržbě budovy. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)

Legenda:

KU – kompetence k učení
KŘP – kompetence k řešení problémů
KKo – kompetence komunikativní

KSP – kompetence sociální a personální
KO – kompetence občanské
KP – kompetence pracovní

3.4 Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona.

Podpůrná opatření realizuje škola. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření uplatňuje škola dle doporučení školského poradenského zařízení.

Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření.

Montessori systém pracuje s každým žákem individuálně a plně respektuje jeho vývojové potřeby. Na základě doporučení školského poradenského zařízení škola zpracuje:

Plán pedagogické podpory

- S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující.
- PLPP obsahuje charakteristiku žáka a popis jeho obtíží, stanovení cílů rozvoje žáka, podpůrná opatření ve škole (metody a organizace výuky, hodnocení žáka, pomůcky k naplnění cílů, požadavky na organizaci práce učitelů), podpůrná opatření v rámci domácí přípravy, vyhodnocení účinnosti PLPP.
- Škola vyhodnocuje naplňování cílů PLPP nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření.

- PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci školního psychologa.
- PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení podpůrných opatření.
- Školní psycholog stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

Individuální vzdělávací plán

Individuální vzdělávací plán zpracovává škola na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu.

- IVP obsahuje priority rozvoje a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP), předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP, podpůrná opatření (specifikace stupňů) ve škole - metody výuky, úpravy obsahu vzdělávání, úprava očekávaných výstupů, organizace výuky, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob ověřování vědomostí a dovedností, hodnocení žáka, pomůcky a učební materiály, podpůrná opatření jiného druhu, personální zajištění úprav průběhu vzdělávání, další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka, spolupráce s zákonnými zástupci, podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty je-li potřeba dále specifikovat.
- IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka. Při tvorbě IVP bude využíváno metodické podpory školního poradenského pracoviště.
- Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.
- V případě handicapu zvláště závažného charakteru se na edukačním procesu podílí rovněž asistent pedagoga, jehož úkolem je poskytovat žákovi potřebnou podporu při účasti na běžné výuce. Tuto funkci může zřídit ředitel školy na základě doporučení odborného pracoviště.
- Odpovědnost za plánování obsahu vzdělávání, samotný průběh vzdělávání i hodnocení výsledků žáka nese vyučující daného předmětu, kterého se individuální vzdělávací program týká.
- Důraz je kladen na spolupráci všech zúčastněných subjektů ve výchovně vzdělávacím procesu - tedy žáka, rodičů a pedagogů, což je základním předpokladem úspěšného vzdělávání žáků se SVP.

Školní psycholog: ZŠ spolupracuje s psycholožkou Mgr. Andreou Žilkovou.

3.5 Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Nadaným žákem je žák, který vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých či sociálních dovednostech.

Mimořádně nadaným žákem je žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Škola vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných. Výuka žáků probíhá tak, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet. Škola využívá pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Postup při zajišťování výuky je obdobný jako u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato skutečnost vychází z toho, že také žák mimořádně nadaný má speciální vzdělávací potřeby.

V případě, že učitel vysleduje u žáka projevy mimořádného nadání, informuje o svém zjištění zákonného zástupce žáka. Jestliže zákonní zástupci žáka požádají o vyšetření žáka v PPP nebo v SPC a toto akreditované pracoviště potvrdí, že se jedná o žáka mimořádně nadaného, je žák dále vzděláván i hodnocen na základě doporučení odborného pracoviště. Výuka probíhá podle individuálních vzdělávacích plánů, které na začátku školního roku sestavují učitelé jednotlivých vyučovacích předmětů. V individuálním vzdělávacím plánu jsou rozpracovány závěry a doporučení PPP nebo SPC do podoby očekávaných výstupů, učiva a vhodných vzdělávacích strategií pro období školního roku, případně jeho zbývajících částí. Součástí individuálního vzdělávacího plánu mimořádně nadaného žáka může být i jeho účast ve výuce některých vyučovacích předmětů ve vyšším ročníku, než který navštěvuje.

Výuka žáků mimořádně nadaných se v předmětech, ve kterých je integrace stanovena, zaměřuje na jejich individuální rozvoj.

Vyučující sleduje mimořádně nadané žáky zejména po stránce osobnostního a sociálního rozvoje, který nebývá vždy v souladu s rozvojem žáka v oblasti intelektové.

O vyšetření žáka odborníkem PPP nebo SPC může rodič požádat i bez doporučení vyučujícím. Pokud dojde odborné zařízení k závěru, že je třeba dítěti věnovat speciální péči, je nutné, aby o této skutečnosti rodič informoval třídního učitele. S poskytnutými údaji je zacházeno jako s důvěrnými.

Plán pedagogické podpory nadaného a mimořádně nadaného žáka

Plán pedagogické podpory zpracovává škola pro žáka nadaného a mimořádně nadaného na základě potřeb úprav ve vzdělávání.

- S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující.
- PLPP obsahuje charakteristiku žáka a popis jeho nadání, stanovení cílů rozvoje žáka, podpůrná opatření ve škole (metody a organizace výuky, hodnocení žáka, pomůcky k naplnění cílů, požadavky na organizaci práce učitelů), podpůrná opatření v rámci domácí přípravy, vyhodnocení účinnosti PLPP.
- Škola vyhodnocuje naplňování cílů PLPP nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření.
- PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení podpůrných opatření. Školní psycholog stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka zpracovává škola a obsahuje:

- závěry doporučení školského poradenského zařízení
- závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka
- údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi
- vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek
- seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů
- určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka
- personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka
- určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením.

IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka (zajistí školní psycholog).

Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy.

3.6 Začlenění průřezových témat

Všechny tematické okruhy všech průřezových témat realizujeme prioritně formou projektů. Realizovány jsou vzdělávacími strategiemi, popsány v části 3.1., 3.2. a 3.3.

v následujícím přehledu jsou tematické okruhy jednotlivých průřezových témat a ročníky, ve kterých jsou

realizovány. Uvedený seznam uvádí místa učebních osnov, ve kterých jsou průřezová témata probírána závazně. Kromě toho využívají pedagogové k jejich realizaci přirozeného zájmu žáků a pedagogických situací, které nelze dlouhodobě plánovat.

Osobnostní a sociální výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Osobnostní rozvoj					
Rozvoj schopností poznávání		X			
Sebepoznání a sebepojetí		X			
Seberegulace a sebeorganizace		X			
Psychohygiena		X			
Kreativita		X			
Sociální rozvoj					
Poznávání lidí	X				
Mezilidské vztahy	X				
Komunikace	X				
Kooperace a kompetice	X				
Morální rozvoj					
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			X		
Hodnoty, postoje a praktická etika			X		
Výchova demokratického občana	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Občanská společnost a škola					X
Občan, občanská společnost a stát					X
Formy participace občanů v politickém životě					X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					X
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník

Evropa a svět nás zajímá				X	
Objevujeme Evropu a svět				X	
Multikulturní výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní difference					X
Lidské vztahy					X
Etnický původ					X
Multikulturalita					X
Mediální výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení					X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality					X
Stavba mediálních sdělení					X
Vnímání autora mediálních sdělení					X
Fungování a vliv médií ve společnosti					X
Environmentální výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ekosystémy			X		
Základní podmínky života			X		
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			X		
Vztah člověka k prostředí			X		

4. Hodnocení žáků

Způsob hodnocení, sebehodnocení a práce s chybou patří k základním principům Montessori pedagogiky. **Vychází z respektujícího a partnerského přístupu** dospělého (rodiče i učitele) k dítěti. Žáci nejsou hodnoceni porovnáváním s ostatními, nejsou posuzováni, není zde kladen důraz na výkon. **Hodnotíme vlastní pokrok žáka**, jak se mu daří zvládat naplánované učivo, jakou snahu při tom projevuje, jak využívá svůj čas ve škole, jeho jednání, chování, spolupráce s ostatními a respektování pravidel třídy.

Hodnotíme také **úroveň prezentace žákovy práce** (písemné v portfoliích i ústní při prezentacích vlastní či skupinové práce). Běžnou klasifikaci u nás nahrazuje **slovní hodnocení**.

Žáky vedeme ke **kontrole vlastní práce, hledání a opravě chyb a schopnosti svoji práci reálně ohodnotit** a vyvodit závěry pro další práci (zda je třeba ještě procvičit, nebo může jít dál).

Snažíme se rozvíjet **vzájemnou důvěru a přátelskou atmosféru**, čímž vytváříme prostor k tomu, aby žáci mohli bez obav poznávat své přednosti a nedostatky, možnosti a hranice, nebáli se chybovat, nebáli se ptát a říct si o pomoc, byli ochotni pomoci ostatním, uvědomovali si, co je jim příjemné či nepříjemné, dokázali dát najevo své pocity ostatním, dokázali ocenit práci ostatních a vážit si jí.

S **pochvalou** zachází učitel opatrně. Nechceme, aby se žáci snažili kvůli pochvale, hvězdičce či odměně, ale aby uspokojili vlastní potřebu objevování nového a postupně si utvářeli vlastní vnitřní motivaci k učení a celoživotnímu vzdělávání. Pochvala má své místo, ale je třeba ji užívat přiměřeně, například u nových a nejistých dětí může pomoci k navození pocitu jistoty a bezpečí. Nejlepší pochvala dítěti je vyjádření pocitu z jeho vykonané práce, projevení zájmu, účasti, uznání, ocenění práce. Hodnocení má žáka vést k tomu, aby svou práci dělal vždy jak nejlépe dovede.

Chyba je vnímána jako přirozená součást procesu učení a řešení problémů. Je ukazatelem toho, co ještě není dokonale zvládnuto a je třeba procvičovat či zopakovat. Žáci jsou vedeni ke kontrole vlastní práce (porovnáním s danými kritérii, kontrolním listem), učí se hledat vlastní chyby a cesty k jejich nápravě. Schopnost samostatné kontroly, nalezení rozdílů a chyb považujeme za velmi důležitou kompetenci pro život.

Školní práce je zaznamenána v portfoliích – žáci si pravidelně zakládají výsledky své práce na pracovních listech, učí se tak pracovat podle zadaných pravidel a třídit materiály do jednotlivých kategorií. Učitel průběžně hodnotí práce žáků a doplňuje komentáře, které obsahují porovnání práce se zadanými kritérii a návrhy postupů k vylepšení další práce.

Každý žák má své vlastní **záznamové listy s přehledem učiva** v jednotlivých vzdělávacích oblastech. Podle nich si dítě samo nebo s pomocí učitele plánuje svoji práci. Postupně se žáci učí reálně si plánovat další učivo a stanovovat cíle a termíny. Záznamové listy musí být pro žáky srozumitelné a přehledné, aby se v nich dokázali orientovat sami.

Vysvědčení má formu slovního hodnocení. Poskytuje žákům a rodičům přehled učiva, které žáci zvládli, se kterým se seznámili a ve kterém by se měli ještě zdokonalit. Popisuje snahu a překonané obtíže, míru porozumění a praktického použití znalostí a dovedností, přístup žáka, jeho jednání, chování, spolupráci s ostatními a respektování stanovených pravidel třídy. Označuje nedostatky a nabízí návrhy postupů k vylepšení další práce.

4.1. Pravidla pro hodnocení žáků

- Pro hodnocení žáků všech ročníků Montessori tříd se používá slovní hodnocení. Toto slovní hodnocení je souhrnnou zpětnou vazbou o tom, co dítě zvládlo při osvojování vzdělávacího obsahu.
- K sebehodnocení žáků a pravidelnému poskytování písemné zpětné vazby o průběhu vzdělávání jsou určeny „týdeníčky“.
- Důležitým prvkem procesu učení je práce s chybou. Žáci mají právo udělat chybu s vědomím toho, že chybovat je normální, neboť je to nedílná součást procesu každého učení. Chyba a následná práce s ní je příležitostí ke zlepšení.
- Sebereflexe žáka na konci každého bloku přináší věcné shrnutí a připomenutí toho, co se žák právě učil, či naučil, nejlépe i stupeň či míru osvojení.
- Hodnocení vykonává učitel průběžně během výuky, na školních akcích po celý školní rok.
- Hodnocení není primárně zaměřeno na srovnávání žáka s jeho spolužáky, ale soustřeďuje se na individuální pokrok každého žáka, respektive na hodnocení předem daných kritérií.
- Žákům je průběžně poskytována zpětná vazba ze strany vyučujících (slovní formou, bodovým ohodnocením).
- Učitel sleduje úroveň osvojování kompetencí žáků.
- Při hodnocení chování žáka ve škole a při akcích pořádaných školou učitel posuzuje respektování dohodnutých pravidel, dodržování bezpečnostních pokynů a ochranu zdraví, udržování dobrých mezilidských vztahů.

4.1.1. Desatero slovního hodnocení

1. Hodnotíme slovy
2. Nesrovnáváme žáky mezi sebou.
3. Podporujeme sebehodnocení žáků, je na něj přesně vymezený čas.
4. Popisný jazyk hodnocení a sebehodnocení poskytne jasnou informaci.
5. Zpětnou vazbou podporujeme vnitřní motivaci.
6. Volíme slova srozumitelná dítěti i rodiči.
7. Hodnotíme vykonanou práci, ne osobu.
8. Hodnotíme věcně, bez výtek, nálepek i bez pochval.
9. Vedeme děti k sebekontrolě, vyhledávání odlišností a chyb.
10. Chyby jsou znamením k zastavení práce, zamyšlení a zopakování si učiva.

4.2. Formy hodnocení

- Písemná – každý týden žák vyplňuje hodnotící formulář či zapisuje hodnocení vlastními slovy do týdeníčků, učitel k němu přidává své hodnocení
- Ústní – průběžná a spontánní během výuky, pravidelná na konci výukových bloků
- Grafická – žáci si v mapách učiva průběžně vybarvují zvládnuté oblasti

4.3 Zásady a pravidla sebehodnocení žáků

- Žáci jsou postupně vedeni k vlastnímu hodnocení své práce
- Formulují svou úspěšnost vzhledem k daným kritériím, míru dosažení úspěchu
- Učí se posuzovat vlastní vynaložené úsilí vzhledem k výsledku činnosti, odhalují svoje rezervy a osobní možnosti
- Dostávají možnost srovnat vlastní hodnocení s okolím (hodnocení učitele, rodiče atd.)

4.4. Stupně hodnocení prospěchu

Do známkové podoby se hodnocení převádí **pouze při přestupu** na jinou školu na její žádost.

4.4.1 Předměty s převahou znalostního a teoretického zaměření (ČJ, AJ, M, PR)

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované činnosti. Samostatně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje znalosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

4.1.2. Předměty s převahou výchovného a uměleckého zaměření (UK, TV)

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

4.5. Stupně hodnocení chování

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje dohodnutá pravidla. Dodržuje bezpečnost při různých činnostech, chrání si svoje zdraví i zdraví ostatních, šetrně zachází s pomůckami jemu svěřenými. Snaží se o toleranci, pochopení a dodržování vzájemných mezilidských vztahů nejen ve škole, ale i na veřejnosti.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Žák často porušuje dohodnutá pravidla, svým chováním často ohrožuje ostatní, nedbá o šetrné zacházení se školním a cizím majetkem, porušuje opakovaně bezpečnostní pokyny. Jeho vystupování ve škole a na veřejnosti neodpovídá zásadám dobrých mezilidských vztahů (např. podvádění, ubližování, nevhodné či vulgární chování), a to i přes přizvání rodičů k řešení tohoto problematického chování.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Žák nedodržuje stanovená pravidla, úmyslně ničí cizí a školní majetek, vůbec nerespektuje pokyny k ochraně zdraví při různých činnostech. Svým chováním ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních spolužáků.

4.6. Výchovná opatření

Nevyužíváme žádné z výchovných opatření, která nabízí § 17 Vyhlášky č. 48/2005.

4.7. Způsob získávání podkladů pro hodnocení

- Sledováním průběžné práce žáka (např. na pomůckách, při společné tvorbě projektových výstupů). Hodnotíme zvládnutí učiva, přístup k práci, snahu, míru samostatnosti a tvořivosti, kvalitu výsledků jednotlivých dílčích činností, sebehodnocení v jednotlivých etapách, uplatňování získávaných dovedností a schopností, respektování dohodnutých pravidel a kritérií
- Analýzou pracovních listů, testů a jiných výstupů shromažďovaných do žákovských portfolií.

4.8. Komisionální a opravné zkoušky

Při pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může zákonný zástupce žáka do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Termín komisionálního přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem.

Žáci, kteří na daném stupni základní školy dosud neopakovali ročník a kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření, mohou konat z těchto předmětů opravné zkoušky.

Termín je stanoven po dohodě se zákonným zástupcem do konce příslušného školního roku, do 31.8.

4.9. Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Při hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze jeho postižení nebo znevýhodnění. Učitelé respektují doporučení pedagogicko-psychologické poradny či SPC. Způsob hodnocení žáka je součástí individuálního plánu, který vzniká na žádost zákonných zástupců ve spolupráci vyučujícího, zákonného zástupce žáka, případně i poradenského zařízení.
- Pro získávání podkladů pro hodnocení těchto žáků volí učitel vhodné a přiměřené způsoby a při zjišťování úrovně žákovských vědomostí a dovedností volí takové nástroje, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá postižení nebo znevýhodnění negativní vliv.

4.10. Celkové hodnocení žáků na vysvědčení

Škola z možností daných legislativou využívá:

- **Prospěl(a) s vyznamenáním** – využívá plně kompetence k osvojování vzdělávacího obsahu
- **Prospěl(a)** – kompetence k osvojování vzdělávacího obsahu nevyužívá plně
- **Neprospěl(a)** – nesplnil(a) deklarované výstupy ani nevyužívá své kompetence
- **Nehodnocen(a)** – nemohl(a) být hodnocen(a) např. ze zdravotních důvodů

5. Montessori učební plán

Hlavním cílem pro stávající rozvržení učebního plánu je princip výuky věkově smíšených studijních skupin, ve kterých se zpravidla vzdělávají 3 ročníky. Učební plán je tedy sestaven ve snaze o co nejmenší rozrůznění časových dotací pro jednotlivé předměty v jednotlivých ročnících, respektive naprostou shodu v 1. až 3. ročníku a ve 4. až 5. ročníku.

Učební osnovy pro 1. až 3. ročník a 4. až 5. ročník nejsou rozděleny do jednotlivých ročníků, protože respektujeme individuální vývoj a tempo každého jedince, v některých případech například může být učivo pro žáka 2. ročníku, jehož individuální tempo je ze začátku 1. vzdělávacího období pomalejší, shodné s učivem žáka 1. ročníku, jehož tempo je naopak rychlejší.

Vyučovací jednotkou je zpravidla jeden blok, jenž čítá dvě vyučovací hodiny (2 x 45 min). Dopolední vyučování tak bývá rozčleněno na dva bloky, které jsou od sebe odděleny přestávkou dostatečně dlouhou na odpočinek. Výjimečně je vyučovací jednotkou také obvyklá vyučovací hodina (45 min).

Předmět	Vzdělávací oblast	Počet vyučovacích hodin za týden					CELK.
		1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	1. st.
Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	7	7	7	6+1	6+1	33+2
Anglický jazyk		1+1	1+1	1+1	3	3	9+3
Matematika	Matematika a její aplikace	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	20+5
Kosmická výchova	Člověk a jeho svět	2+1	2+1	2+1	3+1	3+1	12+5
	Člověk a svět práce	1	1	1	1	1	5
	Informační a komunikační technologie	0	0	0	0+1	1	1+1
Umění a kultura	Umění a kultura	2	2	2	3	3	12
Tělesná výchova	Člověk a zdraví	2	2	2	2	2	10
CELKEM		22	22	22	26	26	118

Pozn.: červeně jsou označeny disponibilní hodiny

5.1. Organizace výuky

Výuka probíhá ve věkově smíšené skupině dětí.

Každé ráno začínáme v 8.00 společnou elipsou – komunitním kruhem. Následují dva dvouhodinové bloky oddělené půlhodinovou přestávkou, kterou žáci tráví venku prakticky za každého počasí. Na konci každého bloku probíhá společná reflexe a zhodnocení vlastní práce.

Volná práce - individuální Montessori práce na plánech učiva. Každé dítě má svůj individuální plán učiva (zjednodušená podoba ŠVP) v podobě myšlenkových map, tzv. „elipsy“. Zvládnuté učivo si žáci postupně vybarvují (po konzultaci s učitelem). Podle svých plánů si vybírají učivo, kterému se budou věnovat. Žáci si pokud možno sami přicházejí na podstatu a jevy v učivu. Některá témata jsou zpracována formou projektů a dílen.

Orientační rozvrh pro potřeby rozložení hodinových dotací jednotlivých předmětů:

	1. hodina	2. hodina	3. hodina	4. hodina	5. hodina	6. hodina	
PO	ČJ	ČJ	M	M	KV		
ÚT	ČJ	ČJ	M	KV	KV	KV	
ST	AJ/ČJ	AJ/M	AJ/ČJ	AJ/M	AJ		
ČT	ČJ	ČJ	M	KV	KV		
PÁ	TV	TV	UK	UK	UK		

Pozn.: zeleně jsou označeny hodiny, které mají navíc žáci 4. a 5. ročníku

6. Učební osnovy

Český jazyk

Kvalita osvojení a užívání mateřského jazyka v jeho mluvené i psané podobě je základním znakem úrovně všeobecné vzdělanosti, nástrojem funkčního dorozumívání a integrace do lidských společenství. Vyučovací předmět Český jazyk proto zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Jazykové i literární dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, využívají při čerpání a zpracovávání poznatků ve všech dalších oblastech vzdělávání.

S výukou českého jazyka, se čtením i psaním se v montessori pedagogice začíná již v mateřské škole, kde průvodci využívají senzitivní období, zájem a aktuální naladění dětí. Plynule potom pokračujeme ve škole základní. Pro čtení, psaní, gramatiku, sloh i literární výchovu jsou ve třídě připraveny pomůcky pro samostatnou práci žáků. Každý žák pracuje svým individuálním tempem, není stanoveno jednotné pevné pořadí činností a oblastí, žák si tak může vybírat z nabídky podle svého aktuálního zájmu. Pokud si vybere oblast, ke které zatím nemá potřebné dílčí zkušenosti či znalosti, průvodce mu ukáže a doporučí, které učivo si ještě potřebuje předem osvojit. Pro výběr okruhů učiva je důležitější zájem a připravenost dítěte než příslušný ročník školní docházky. Jazykový materiál je vhodně doplňován klíčovými lekcemi, které vytváří průvodce na základě plánu učiva a pozorování potřeb žáků.

Velmi důležitá je možnost otevřené partnerské **komunikace** mezi žáky a mezi žáky a dospělými. Děti mají možnost sdělovat své zážitky, vyjadřovat se k problémům, pravidlům, diskutovat, prezentovat vlastní práci a nové informace, hodnotit svoji práci v rámci každodenního komunitního kruhu i mimo něj. Tím jim již od počátku dáváme prostor a příležitost pro trénování komunikačních dovedností. Vedeme žáky k aktivnímu naslouchání, spolupráci a učení se jeden od druhého. Tím se učí jasně formulovat a shrnovat probrané učivo, generalizovat, třídit a propojovat získané poznatky.

Ve výuce **čtení** je pro nás nejdůležitější, aby děti četly rády. Proto od počátku respektujeme jejich zájem o knihu, i když je to třeba jen listování, prohlížení a letmé čtení některých vět. Ve třídě je prostor pro individuální četbu dětí. Důraz neklademe na hlasité čtení před ostatními, ale na radost a zaujetí dítěte četbou a čtením s porozuměním. Hlasité čtení využíváme pro prezentaci vlastní práce a textů, které chtějí žáci sdílet s ostatními.

Je důležité, aby mělo dítě možnost sdílet své zážitky z četby, vyprávět o nich. Postupně žáky vedeme k tomu, aby o tom, co čtou, přemýšleli, reagovali na to, hodnotili, porovnávali s vlastními zkušenostmi a předchozími informacemi, hledali nové informace a vnímali, co jim četba přináší. Pravidelné čtení a sdílení četby důrazně doporučujeme také rodičům s dětmi doma.

Texty by měly být smysluplné a měly by vycházet z toho, o co mají žáci zájem (úzké propojení s Kosmickou výchovou), přinášet nové informace či podněcovat k fantazii a sebevyjádření.

Žáci se učí získávat informace z různých zdrojů (knihovnička, učebnice a příručky, internet), porovnávat obsahy a zpracování obdobných námětů v různých textech a propojovat fakta z různých oblastí. Samostatně pracují s pomůckami podle písemných instrukcí (ve všech oblastech).

Psaní vnímáme jako nástroj k zaznamenávání nových informací, vlastních myšlenek a názorů, postupů,... Důraz je kladen na funkčnost, čitelnost, přehlednost a schopnost se ve svých poznámkách orientovat. Respektujeme od počátku vlastní rukopis žáka jako výraz jeho osobnosti, neopravujeme sklon písma ani tvary, pokud jsou čitelné.

Pro začátek psaní je velmi důležité využít „explozi psaní“ – senzitivní období, kdy dítě chce samo psát. Děti mají k dispozici aktivitu pro zdokonalování jemné motoriky ruky, vedeme je ke správnému držení tužky a správnému sezení při psaní, používáme hmatová písmena a psaní do mouky při osvojování nových tvarů písmen, pracujeme s pohyblivou abecedou, s písmenky na kartičkách, s různými písankami.

Děti mohou souběžně s nácvikem psaní používat k písemným sdělením velká tiskací písmena tak dlouho, jak potřebují, mohou také psát s pomocí psacího stroje či počítače.

Chyby v psaném textu dítě opravuje samo nebo s pomocí učitele podle vzoru. Učitel opravuje pravopis až poté, co dítě probralo a zvládlo příslušné gramatické pravidlo.

Důležité jsou i společné prezentace písemných projevů žáků, kdy mají možnost seznámit se s tím, jak téma zpracovali ostatní, získávat zkušenosti, jak se dá dané téma zpracovat i jinak, získávají dovednost prezentace, poznávají, že pro přehlednost a rychlou orientaci je dobré svůj text vhodně uspořádat a připravit (aby sloužil jako podklad k mluvenému projevu), mají více autentických příležitostí rozpoznat chyby v mluveném projevu a uvědomit si správnou výslovnost, učí se ocenit práci druhých a doporučit vylepšení.

Pro rozvoj **slohu** a psaných textů využíváme aktuální události (krátké zprávy o tom, kde jsme byli, co jsme tam dělali, co se nám líbilo, názory na aktuální dění, ...), děti mají možnost psát to, co samy chtějí – vlastní zážitky, fantazie, vysvětlování odborných koníčků, témata k projektům, ... využíváme potřeby a nápady žáků. Gramatiku opravujeme až po zvládnutí daných mluvnických pravidel.

V **literární výchově** využíváme autentických prožitků dětí – vyprávění o přečtených knihách, filmech, návštěvě divadla. Literární texty volíme i s ohledem na probíraná témata Kosmické výchovy. S literárními druhy a autory seznamujeme děti v souvislosti s ukázkami textů a prezentacemi knih. Některá témata z oblasti literární výchovy jsou realizována formou krátkodobých projektů.

Výuku **gramatiky** nevnímáme jako cíl, ale jako další možnost pro rozvíjení komunikačních dovedností díky poznávání struktury jazyka. Pravopis se člověk nenaučí poučkami, ale tím, že často čte a píše. Děti proto potřebují nejprve zjistit, že rády píší, kvůli tomu, aby jejich psaní bylo srozumitelné a hezké, potřebují psát pravopisně správně.

Žáci se seznamují s pravopisnými a mluvnickými pravidly během individuální či skupinové práce s připravenými jazykovými pomůckami. Uplatňuje se zde specifická individuální práce dětí, kde si dítě vybírá z připraveného jazykového materiálu, pracuje s ním podle návodu, doporučení nebo s pomocí učitele svým

vlastním tempem a výsledek své práce porovnává se vzorem. Pomocí jazykového materiálu vyvozuje mluvnické pravidlo a porovná ho se správnou formulací. Osvojené mluvnické pravidlo potom aplikuje na připravené texty v monotematických pracovních sešitech a začne vědomě používat při psaní vlastních textů.

Žáci pravidelně pracují s jazykovými příručkami, slovníky a dalšími pomůckami.

Práce s chybou je jedním ze specifických principů pedagogiky Marie Montessori. Při opravování písemných textů se řídíme těmito pravidly:

- zpočátku děti mohou psát foneticky a gramatické chyby se neopravují
- u pravopisných cvičení se jednotlivé gramatické chyby opravují jen po zvládnutí dané látky
- pravopis vlastních textů a slohových cvičení se opravuje až od 3. třídy
- učitel pokud možno nevpisuje do textu dítěte, korekturu vpisuje na okraj
- učitel neopravuje chybu, jen ji označí tužkou a dítě si správné řešení a opravu provede samo (v závislosti na úrovni dítěte je možné pouze zapsat celkový počet chyb a nechat dítě, aby je dohledalo podle vzoru, můžeme zapsat počet chyb na řádek, označit problematické slovo nebo přímo chybu samotnou)
- žáci si zapisují opakující se chyby do vlastní kartotéky
- žáci používají ke kontrole chyb připravený vzor – „kontrolu“
- využíváme vzájemné kontroly chyb a pomoci mezi spolužáky

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
7	7	7	6+1	6+1

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtení
- učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu
- učitel motivuje žáky k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu

Kompetence k řešení problémů

- učitel vede žáky k tomu, aby navrhovali různá řešení problémů, dokončovali úkoly a zdůvodňovali své závěry
- učitel umožňuje žákům, aby si vzájemně radili a pomáhali
- učitel hodnotí práci žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu
- učitel umožňuje žákům vyprávět o jejich zážitcích

Kompetence sociální a personální

- učitel organizuje práci ve skupinách, aby žáci spolupracovali při řešení problémů
- učitel vede žáky k prezentaci jejich myšlenek a názorů a k vzájemnému respektu
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žáci respektují pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- učitel využívá literatury
- učitel naučné i vědecké k vytváření postoje k přírodě, k životnímu prostředí
- učitel pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k organizování a plánování učení
- učitel se zajímá, jak žákům vyhovuje jeho způsob výuky
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

Český jazyk

Učivo	Očekávané výstupy
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	
Písmo – malé, velké, tiskací, psací	→ Poznává písmena abecedy a jim odpovídající hlásky → Rozlišuje různé podoby písma → Vytvoří písmena z modelíny, špejlí, drátků,... pomocí vlastního těla, prstů
Abeceda	→ Vyjmenuje z paměti abecedu → Seřadí slova podle abecedy → Umí hledat v abecedním rejstříku
Věta, slovo, slabika, hláska	→ Člení slova na hlásky → Rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky (písmena) → Určí hlásku na začátku a na konci slova → Vyjmenuje jednotlivé hlásky ve slově → Sestaví slovo z hlásek → Orientuje se v textu, označí začátek a konec slova, věty → Odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
Dělení slov na slabiky	→ Rozdělí slovo na slabiky → Určí počet slabik ve slově → Správně rozdělí slovo na konci řádku
Slabiky dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě	→ Dodržuje správnou výslovnost a psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
Hláskosloví Rozdělení hlásek: - samohlásky (krátké a dlouhé) - souhlásky (měkké, tvrdé a obojetné) - dvojhásky - slabikotvorné souhlásky (r, l)	→ Orientuje se v rozdělení hlásek → Vyjmenuje jednotlivé skupiny hlásek → Zařadí hlásku do správné skupiny → Rozlišuje dlouhé a krátké samohlásky → Rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova → Odůvodní správné psaní i/y po měkkých a tvrdých souhláskách
Psaní u, ů, ú	→ Odůvodní a správně píše u, ů, ú
Párové souhlásky (b-p, d-t, d'-t', z-s, ž-š, h-ch, v-f)	→ Odůvodní a správně píše slova s párovou souhláskou na konci i uvnitř slova
Grafická podoba věty a souvětí Tečka, čárka, dvojtečka, otazník, vykřičník, pomlčka, uvozovky	→ Píše velké písmeno na začátku věty a vhodné znaménko na konci → Odlišuje přímou řeč a uvozovací větu → Zná základní pravidla interpunkce → Správně používá interpunkci u přímé řeči

Stavba věty jednoduché	→ Vyhledá a vyznačí základní skladební dvojici → Tvoří z holé věty větu rozvitou → V jednoduché větě rozliší podmět vyjádřený (holý, rozvitý, všeobecný, několikanásobný) a podmět nevyjádřený (umí dohledat) → Rozlišuje přísudek holý, rozvitý, slovesný, jmenný a několikanásobný
Věta jednoduchá a souvětí	→ Rozliší větu jednoduchou a souvětí → Pomocí vhodných spojovacích výrazů spojí dvě nebo více vět v souvětí → Rozdělí souvětí na jednotlivé věty → Určí počet vět v souvětí → Doplní souvětí → Naznačí stavbu souvětí pomocí větného vzorce → Vytvoří souvětí podle větného vzorce
Druhy vět (věta oznamovací, tázací, rozkazovací a přací)	→ Rozlišuje druhy vět a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
Pořádek vět v textu	→ Chronologicky seřadí jednotlivé věty
Slovosled	→ Dodržuje pořádek slov ve větě
Význam slov - homonyma - slova souznačná - protikladná slova - nadřazená, podřazená, souřadná - slova jednoznačná a mnohoznačná - slova spisovná a nespisovná - slova citově zabarvená	→ Porovná význam slov → Nahradí dané slovo vhodným synonymem → Nahradí dané slovo slovem opačného významu → Vyhledá slova souznačná a protikladná → Rozliší nadřazenost a podřazenost slov → Třídí slova podle významu → Vyhledává, tvoří a aktivně používá slova jednoznačná i mnohoznačná, protikladná, souznačná, nadřazená, podřazená i souřadná → Rozlišuje slova spisovná a nespisovné tvary, vyhledá v textu nespisovné tvary a nahradí je tvary spisovnými → Rozlišuje u slov citové zabarvení, odliší slova hanlivá a lichotná
Stavba slov Slova příbuzná	→ Vyhledá v textu příbuzná slova → K danému slovu (kořenu slova) vytvoří příbuzná slova pomocí předpon a přípon → Oddělí kořen slova, část předponovou a příponovou a koncovku → Rozlišuje a správně píše slova s předponami a předložky

	→ Odůvodní a správně píše souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene (zdvojené souhlásky, skupiny bě/bje, pě)
Slovní druhy Ohebné – neohebné	→ Vyjmenuje názvy slovních druhů → Definuje jednotlivé slovní druhy → Rozliší slova ohebná od slov neohebných → Rozliší slovní druhy v základním tvaru → Vyhledává a třídí slova podle slovních druhů
Podstatná jména Jména vlastní a obecná Mluvnické kategorie podstatných jmen - Rod (u mužského rodu životnost) - Číslo - Pád - Vzor	→ Vyhledá v textu podstatná jména → Rozliší obecná a vlastní jména → Správně píše vlastní jména, místní názvy → Skloňuje podstatná jména → Pracuje s mluvnickými kategoriemi podstatných jmen, určí rod (životnost), číslo, pád a vzor → Převéde podstatné jméno do daného tvaru → Odůvodní a správně píše i/y v koncovkách podstatných jmen
Přídavná jména	→ Vyhledá v textu přídavná jména → Rozlišuje druhy přídavných jmen → Skloňuje přídavná jména podle vzoru mladý a jarní, odůvodní a správně píše jejich koncovky
Zájmena	→ Určuje druhy zájmen → Nahradí podstatné či přídavné jméno zájmenem
Číslovky	→ Vyhledá v textu číslovky → Určí druhy číslovek → Skloňuje číslovky základní
Slovesa Mluvnické kategorie sloves - Osoba - Číslo - Čas - Způsob	→ Vyhledá v textu slovesa → Časuje slovesa → Určuje osobu, číslo, čas a způsob sloves → Určuje infinitiv → Rozlišuje jednoduché a složené slovesné tvary → Tvoří tvary podmiňovacího způsobu
Předložky	→ Vyhledá v textu předložky, tvoří s nimi věty → Správně používá předložky s, z
Vyjmenovaná slova	→ Rozumí obsahu vyjmenovaných slov → Přiřadí k vyjmenovaným slovům slova příbuzná → Rozlišuje význam a pravopis slov stejně znějících (být-bít, my-mi, mýt-mít, výr-vír,...) → Odůvodňuje a správně píše i/y po obojetných souhláskách

	→ Ovládá pravopis slov vyjmenovaných a příbuzných
Shoda přísudku s podmětem	→ Označí podmět a přísudek → Správně píše i/y v přičestí minulém
Pravidla českého pravopisu	→ Pracuje s Pravidly českého pravopisu a jinými příručkami
Národní jazyk, mateřský jazyk	→ Vytváří si vztah k mateřskému jazyku jako součásti našeho kulturního dědictví
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA – mluvený projev a naslouchání	
Rozvíjení znělého hlasu, artikulování, srozumitelné mluvení	→ Pečlivě a správně vyslovuje všechny hlásky → Opraví svoji nesprávnou či nedbalou výslovnost → Správně dýchá → Volí vhodné tempo, hlasitost a intonaci řeči
Mezilidská komunikace	→ Snaží se naslouchat ostatním → Volí vhodné verbální i neverbální prostředky řeči při komunikaci → Respektuje pravidla rozhovoru, diskuze, neskáče ostatním do řeči → Rozlišuje vhodné a nevhodné projevy v určitých situacích, při komunikaci s vrstevníky a s dospělými (pozdravy, návštěva u přátel, u nemocného kamaráda) → Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace → Umí zdvořile odmítnout nabídku a říci „ne“ → Uvědomuje si nebezpečí při komunikaci s neznámým člověkem → Rozpozná manipulativní komunikaci (reklama, obchod, pouliční prodejci)
Krátké mluvené projevy	→ Umí vyjádřit své přání, dotázat se, omluvit se, pozdravit, poprosit o pomoc, poděkovat → Souvisle se vyjadřuje, klade otázky a tvoří odpovědi → Na základě vlastních prožitků tvoří krátký mluvený projev → Tvoří smysluplné věty k obrázkům, pracuje podle obrázkové osnovy (řadí, vypráví) → Popíše předmět, obrázek, osobu, zvíře, pracovní postup (i podle obrázků) → Vypravuje různé příhody, líčí humorné i smutné situace, používá přitom plnovýznamová slovesa a vhodné spojky, dodržuje následnost dějových složek → Vypravuje podle písemné osnovy → Reprodukuje text

	→ Stručně a jasně telefonicky komunikuje, zanechá vzkaz v hlasové schránce → Užívá správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves → Spisovně se vyjadřuje z hlediska slovní zásoby, gramatické správnosti a kultury mluveného projevu odpovídajících jeho možnostem → Rozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA – písemný projev	
Činnosti a přípravné cviky pro uvolňování ruky k psaní a kresebné cviky velkých tvarů	→ Ví, jak uvolnit ruku před psaním
Základní hygienické návyky: sezení, držení tužky, umístění sešitu a jeho sklon, hygiena zraku	→ Při psaní dodržuje základní hygienické návyky
Psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)	→ Správně píše jednotlivé prvky písmen a číslic
Orientace v liniatuře. Individuální použití pomocné liniatury	→ Orientuje se v liniatuře
Poznávání psaní a osvojování písmen, slabik, slov	→ Píše správně tvary písmen a číslic ve větší velikosti a liniatuře → Spojuje písmena
Dodržování jednotlivých tvarů písmen a číslic	→ Píše úhledně všechna písmena psací (velká i malá) i tiskací (velká) abecedy a číslice podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře a dodržuje sklon písma
Psaní velkých tiskacích písmen	→ Píše úhledně velká tiskací písmena
Spojování písmen, rozestup	→ Správně spojuje písmena, slabiky, zachovává rozestup písmen, píše jednoduchý text
Psaní krátkých slov a jednoduchých vět	→ Dodržuje pořadí písmen a úplnost slova
Psaní velkých počátečních písmen vlastních jmen a prvního slova věty	→ Píše velká písmena na počátku vět → Píše velká písmena ve vlastních jménech
Umísťování diakritických znamének	→ Začíná větu velkým písmenem a končí vhodným znaménkem na konci
Opisování podle předlohy, přepisování, diktát, auto-diktát	→ Převádí slova a věty z tištěné a mluvené podoby do psané → Kontroluje vlastní písemný projev
Adresa, dopis, pozdrav, blahopřání, vzkaz	→ Umí samostatně napsat adresu, krátký dopis, pohlednici, blahopřání, vzkaz
Jednoduché tiskopisy	→ Vyplní jednoduchý tiskopis, přihlášku, poštovní poukázku, podací lístek, objednávku, dotazník

SMS	→ Píše krátké zprávy pomocí mobilního telefonu
E-mail	→ Píše dopisy a vzkazy prostřednictvím elektronické pošty
Vlastní texty	→ Používá spisovné tvary slov a slova spisovná → Dodržuje následnost dějových složek → Píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry → Tvoří vlastní literární text na dané téma
Členění projevu, osnova	→ Člení text na jednotlivé odstavce → Volí vhodný nadpis → Sestaví jednoduchou osnovu → Dle osnovy vytvoří jednoduchý text
Jednoduchá písemná sdělení	→ Píše věcně i formálně správně jednoduchá písemná sdělení
Zápisy v portfoliích	→ Stručně, účelně a úhledně vypisuje z odborné literatury, článku, učebnice → Funkčně používá barev v zápisu
Vytváření základů rukopisu: čitelnost, úhlednost Celková úprava písemného projevu Správné hygienické návyky	→ Dodržuje čitelnost a úhlednost psaného projevu při zachování základních hygienických a pracovních návyků → Dbá na úpravu psaného textu při zvyšování rychlosti psaní → Automaticky kontroluje svůj písemný projev
ČTENÍ A LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
Hlasité a tiché čtení	→ Čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti → Reprodukuje obsah přečteného textu, vyjádří hlavní myšlenku → Uvědoměle poslouchá literární texty → Srozumitelně artikuluje, správně vyslovuje délku samohlásek, užívá správný slovní přízvuk a intonaci, člení text, vhodně frázuje, při čtení správně dýchá → Správně čte slabiky di-dy, ti-ty, ni-ny, dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě → Samostatně čte knihy, zaznamenává si jejich název, jméno spisovatele a jméno ilustrátora → Nakreslí ke knize vlastní ilustraci → Vypíše hlavní a vedlejší postavy, zhodnotí, co se v knížce líbilo → Vyhledá a přečte ostatním dětem zajímavou část knihy → Chápe četbu jako zdroj informací o světě i o sobě → Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů

Orientace v textu	→ Orientuje se v textu → Hledá klíčová slova → Vyhledává neznámé pojmy → Vyhledává odpovědi na otázky → Zná pojmy: <i>nadpis, článek, řádek, odstavec</i> → Vyhledává v textu různé informace, rozlišuje podstatné a okrajové informace, vybírá a zaznamenává ty podstatné → Posuzuje úplnost či neúplnost sdělení → Reprodukuje obsah přečteného textu, zapamatuje si podstatná fakta
Rozpočítávadla, hádanky, říkadla, přísloví, pranostiky, slovní hříčky	→ Zná některá rozpočítávadla, říkadla, přísloví, pranostiky → Řeší hádanky a slovní hříčky
Poezie Básně pro děti a o dětech	→ Zarecituje odpovídající básnický text (vhodné tempo, frázování) → Vyhledá rýmy → Doplní v básni chybějící rýmy nebo verše → Vymýšlí další možné rýmy → Vymýšlí vlastní sloky básní → Tvoří vlastní básně na zadané téma → Tvořivě pracuje s básnickým textem
Próza Pohádka, povídka	→ Převypráví děj → Zhodnotí vlastnosti hlavních postav → Rozliší kladné a záporné postavy → Vyjádří své pocity z četby → Vnímá čas a prostředí děje → Odlišuje řeč autora a řeč postav → Domýšlí jednoduchý příběh → Tvořivě pracuje s textem podle zadání → Odlišuje pohádku od ostatních vyprávění → Umí doporučit knihu ostatním
Dramatizace Divadlo Film	→ Přijme a ztvární jednoduchou roli → Čte v rolích, rozlišuje přímou řeč → Vypráví zážitky z divadelního či filmového představení, zhodnotí představení, shrne jeho obsah → Doporučí film/divadelní představení ostatním spolužákům → Porovnává různé typy divadelních představení (loutky, maňásci, živí herci) a filmů (loutkový, kreslený, hraný), všímá si práce herců, kulis, masek, kostýmů, hudby
Naučná literatura	→ Seznámí se s populárně-naučnou literaturou → Vyhledává informace, neznámé pojmy

Práce s učebnicí, encyklopedií, slovníkem	→ Vybírá podstatné informace
Ilustrace	→ Všímá si ilustrací literárních děl pro děti → Spojuje obsah textu s ilustrací → Tvoří vlastní ilustrace k textu → Seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti, vypráví podle nich jednoduchý příběh
Dětské časopisy	→ Zná některý dětský časopis
Významní spisovatelé a ilustrátoři našeho regionu	→ Zná významné autory knih pro děti a mládež a ilustrátory dětských knih pocházející z našeho regionu
Literární pojmy	→ Rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších → Rozlišuje pojmy: • říkadlo, rozpočítadlo, hádanka, přirovnání • próza, pohádka, povídka, vyprávění, pověst, bajka, vypravěč, příběh, děj • poezie, báseň, sloka, verš, rým, rytmus básně, přízvuk, přednes (recitace), lyrika (píseň), epika, jednoduché pojmenování, přirovnání, básnický přívlastek, zosobnění • divadlo, divadelní hra, loutkové divadlo, maňáskové divadlo, jeviště, hlediště, herec, divák, režisér, scénář, tragédie, komedie, konflikt • spisovatel, básník, ilustrátor, čtenář • kniha, časopis • knihovna, knihkupectví
Městská knihovna	→ Rozumí systému půjčování knih ve veřejných knihovnách a ví, jak si vypůjčit knihu → Orientuje se v knihovně
	→
	→ Čte s porozuměním jednoduché texty → Rozumí pokynům přiměřené složitosti

Anglický jazyk

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí, vede k pochopení jiných cizojazyčných kultur, prohlubuje v žácích toleranci k nim a je nedílnou součástí komunikace mezi nimi.

Cílem předmětu je, aby žáci byli schopni dorozumět se s cizincem v běžných situacích a vést konverzaci. Měli by být rovněž schopni porozumět psanému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni.

S anglickým jazykem se děti v Montessori pedagogice seznamují již v mateřské školce pomocí písniček a jednoduchých her a aktivit. Již od počátku je důraz kladen na rozvoj poslechových a komunikačních dovedností, čtení a psaní je odsunuto na pozdější dobu, kdy si již žáci osvojili základní komunikační dovednosti a dokážou aplikovat jim známé gramatické jevy v praxi.

Lektor by měl mluvit po celou dobu anglicky. Pracuje nejen frontálně s celou třídou, ale i s malými skupinkami a individuálně s jednotlivými žáky. Zpočátku organizuje výuku, řídí jednotlivé projekty, zadává a kontroluje úkoly, postupně je tato zodpovědnost přesouvána na žáky.

Výuka anglického jazyka prolíná různými předměty a jejich tematické okruhy přirozeným způsobem rozšiřují slovní zásobu žáků. Zahrnuty jsou prvky hudební a dramatické výchovy – písničky, říkadla, námětové a dramatické hry, divadlo. To vše slouží nejen k motivaci žáků, ale umožňuje zábavnou formou procvičovat nově nabyté gramatické jevy a fráze a jejich výslovnost, podporuje při samostatném tvoření vět a otázek.

Od 4. ročníku se žáci cíleně seznamují s psanou formou anglického jazyka a rozdíly mezi psaným a mluveným jazykem. Výuka se opírá o již nabyté znalosti a zaměřuje se na známá témata.

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1+1	1+1	1+1	3	3

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k tomu, aby si uvědomili důležitost schopnosti
- učitel komunikovat cizím jazykem pro další studium a praktický život
- učitel propojuje probraná témata a jazykové jevy

Kompetence k řešení problémů

- učitel navozuje jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- učitel vede žáky tomu, aby se nebáli mluvit anglicky s cizincem

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k porozumění jednoduchému sdělení v anglickém jazyce

- učitel umožňuje žákům anglicky zformulovat jednoduché myšlenky
- učitel navozuje situace vzájemné komunikace

Kompetence sociální a personální

- učitel zadává úkoly, při kterých si žáci pomáhají, vzájemně spolu komunikují, spolupracují

Kompetence občanské

- učitel seznamuje žáky se zvyky v anglicky mluvících zemích
- učitel umožňuje žákům prezentovat jejich práce vytvořené při hodinách

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k samostatnému užívání dvojjazyčného a výkladového slovníku

učitel zadáváme dlouhodobé úkoly formou projektů, při kterých se učí svou práci plánovat

Anglický jazyk

Učivo	Očekávané výstupy
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI	
Výslovnost	→ Osvojovaná slovíčka vyslovuje foneticky správně, dbá na správnou artikulaci
Pokyny během výuky	→ Rozumí základním pokynům a otázkám a reaguje na ně verbálně i neverbálně → <i>Stand up, Sit down, Point to, Show me, Bring me, Look, Say, Listen, Open your books at page, Close, Sing, Repeat, Draw,...</i>
Osvojování základní slovní zásoby Tematické okruhy: - domov, bydliště, části domu, vybavení - číselky (matematika v Aj) - věk, narozeniny - barvy - rodina, sourozenci, členové rodiny - škola, školní potřeby - volný čas, hračky, sport, hudební nástroje - povolání - lidské tělo, tvář - hygiena, péče o sebe - jídlo - oblékání - nákupy - bydliště - dopravní prostředky - roční období - svátky (Vánoce, Velikonoce) - měsíce - dny v týdnu - počasí - zvířata - příroda - moje město (popis trasy) - další okruhy dle zájmu žáků	→ Jednoduše konverzuje na dané téma v rozsahu probrané slovní zásoby → Opakuje a používá slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal → Vede rozhovor se svými spolužáky → Dokáže sdělit informace o sobě, rodině, škole, svých zájmech a dalších tématech → Pokládá otázky a dokáže odpovědět, umí si vyžádat jednoduchou informaci → Umí se zeptat na bydliště, věk, zájmy,... → Popíše svou rodinu a její členy → Popíše svůj volný čas a záliby → Počítá od 1 do 100, zeptá se na telefonní číslo, nadiktuje svoje → Rozlišuje názvy barev: <i>red, yellow, green, blue, white, black, brown, purple, orange</i> → Pojmenuje a popíše zvířata, orientuje se ve slovní zásobě: <i>pet, animal, dog, cat, mouse, rabbit, fish, bird, spider, monkey, snake, lion, elephant, giraffe, hippo, crocodile, parrot, ostrich, eagle, penguin, gorilla, whale, insects, leaves, meat, plants, grasslands, forests, rivers, sea, mammoths, dinosaurs, diplodocus, T.Rex, strong, short, long, sharp, neck, teeth, claws, meat eater, plant eater</i> → Tvoří otázky o jídle a umí na ně odpovídat: <i>pizza, chips, chicken, fish, salad, sausages, potatoes, vegetables, apples, oranges, bananas, chocolate, yoghurt, eggs, cereal, burgers, ice cream,...</i> <i>Do you like...?, Do you eat...?, What do you like?, for breakfast / lunch / dinner</i>

	→ Popíše aktuální počasí → Uvědomuje si odlišnosti ve způsobu slavení svátků jinde ve světě → Popíše místa v našem městě, rozumí jednoduchým instrukcím o směru, je schopen jednoduše popsat cestu
Pozdrav, poděkování, představování Společenská konverzace <i>How are you? I'm fine/happy/OK/sad,..., thank you. Are you...?</i>	→ Jednoduše společensky konverzuje, pozdraví dle situace (dospělý, kamarád, denní doba), představí se, umí poděkovat → Přeptá se, jak se druhý má či cítí
Písničky, říkadla	→ Zpívá a recituje naučené písničky a říkadla
Slovesa	→ <i>Beat, play, fly, drive, stop, jump, dance, shake, clap your hands, stamp your feet, turn around, click, touch, wink, see, say,...</i>
Čas	→ Určí čas podle hodin, umí zjistit i podat informaci o čase
POSLECH	
Vypravování pohádek s obrázkovou osnovou	→ Rozumí jednoduchému mluvenému projevu doprovázenému obrázkem
Písničky, říkadla, pohádky	→ Rozumí jednoduchému mluvenému projevu, zejména doprovázenému obrázkem
ČETBA	
Anglická abeceda Základní fonetické značky	→ Seznámí se s anglickou abecedou a základními fonetickými značkami → Umí hláskovat své jméno, jednoduchá slova
Psaná podoba slov	→ Přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
Čtení komiksů	→ Rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, který je doprovázen obrázkem
Čtení s porozuměním	→ Vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojenému tématu → Rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
Práce se slovníkem	→ Vyhledá slovo ve slovníku
PSANÍ	
Přepis textu	→ Píše slova a krátké věty podle předlohy
Diktát slov a vět	→ Rozumí slovům a krátkým větám a zapíše je
Vyplňování formuláře	→ Vyplní osobní údaje do formuláře

Vlastní texty	→ Napíše gramaticky správně krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, vlastních zájmech a z oblasti každodenního života
GRAMATIKA	
Slovesa být, mít, moci, mít rád	→ Časuje sloveso TO BE a užívá ho v jednoduchých větách, tvoří zápor, otázky a krátké odpovědi → Časuje sloveso TO HAVE tvoří zápor, otázky a krátké odpovědi → <i>Can you...?. No, I can't. Can you see...?</i> → <i>Do you like...?</i>
Neurčitý člen <i>a/an</i>	→ Správně používá neurčitý člen
THE/A/AN	→ Zná pravidla a správně používá členy
Slovosled	→ <i>a red pen, one red sock,...</i>
Předložky místa ON, IN, BEHIND, UNDER, OPPOSITE, NEXT TO	→ Používá předložky k popisu místa → <i>The T-shirt is on the chair / in the box.</i>
Časové předložky IN, ON, AT	→ <i>At two o'clock, in the morning, on Monday, at the weekend</i>
HOW MANY...?	→ Tvoří otázky s HOW MANY a umí na ně odpovědět
Přítomný čas prostý a průběhový	→ Pozná přítomný průběhový čas a umí použít Rozliší přítomný čas prostý a průběhový → Pomocí přítomného času průběhového jednoduše popíše probíhající situaci, vytvoří otázku a zápor
Minulý čas sloves TO BE a TO HAVE	→ Časuje slovesa TO BE a TO HAVE v minulém čase, tvoří zápor, otázku → Popíše jednoduchou událost v minulém čase
Množné číslo podstatných jmen	→ Tvoří množné číslo pravidelných podstatných jmen

Matematika

Marie Montessori mluví o matematice jako o cestě k poznání světa. Matematika nás obklopuje, je všude kolem nás. Její studium nám poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a v reálných situacích.

Montessori matematika je o smyslových zážitcích, pohybu, manipulaci s předměty a pomůckami. Dítě se učí přirozeně od lidí a věcí, kterými je obklopeno. Když je mu dána možnost pohybovat se, manipulovat, dotýkat se a pozorovat předměty, pomáhá mu to lépe chápat matematické souvislosti a vnímat matematiku jako každodenní běžnou součást života. Matematika a její aplikace nejsou odděleny od ostatních vzdělávacích oblastí, ale jsou v různých podobách jejich důležitou součástí.

Obsahově navazuje učivo na prvním stupni základní školy na poznatky z mateřské školy, kde se dítě při práci s materiály praktického života seznámilo s pojmy jako mnoho, málo, vytvořilo si smysl pro řád a posloupnost, naučilo se odhadovat, soustředit a koncentrovat pozornost. Při práci se smyslovými materiály si podvědomě uvědomovalo a prožívalo množství, tvar, začalo se orientovat v ploše i v prostoru, zkoumat, vytvářet vlastní teorie a ověřovat jejich platnost. Dítě nemusí ještě v mateřské škole zvládnout všechny popsany materiál. Ve škole plynule navazuje tam, kde jsou jeho aktuální možnosti.

Montessori pomůcky pro matematiku jsou precizně připravené, efektivní, logicky promyšlené a v neposlední řadě také pro dítě velmi zajímavé a lákavé. S jejich pomocí se učí skrze smyslové vnímání a absorbování obrazů, pomáhají mu vytvářet konkrétní představy množství, chápat průběh matematických operací a rozvíjet chápání matematických posloupností. Při tom všem umožňují samostatné objevování a poznávání. Kromě toho, že se dítě naučí mechanicky počítat, může s pomocí matematického materiálu rozvíjet i logické myšlení a osvojit si matematickou strategii a usuzování, pochopit „co se děje, když...“ Úkolem smyslového materiálu je nevědomou, nestrukturovanou informaci převést do strukturovaného systému. Umožňuje klasifikaci a analýzu vlastností a vede k rozvoji matematického ducha.

Od konkrétního matematického materiálu postupně přecházíme na pomůcky abstraktní a začínáme pracovat s pracovními listy a pracovními sešity. Jednotlivé pomůcky jsou řazeny podle obtížnosti a Montessori průvodce musí vědět, ke které činnosti je třeba se vrátit, když si dítě s něčím neví rady. Podle senzitivních fází a zájmu dítěte je také možné pomůcky přeskakovat, úkolem průvodce je tyto fáze pozorovat a podle potřeby dítěte připravovat podnětné prostředí a nabízet pomůcky.

Důraz klademe na smyslový prožitek, na experimentování a samostatné objevování a poznávání, protože to, co dítě samo objeví, nejlépe pochopí a také si zapamatuje.

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
4+1	4+1	4+1	4+1	4+1

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit

- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu
- učitel vede žáky k ověřování výsledků

Kompetence k řešení problémů

- učitel podporuje u žáků rozvíjení důvěry v jejich schopnosti a možnosti při řešení úloh
- učitel vede žáky k sebekontrolě, systematičnosti, vytrvalosti a přesnosti
- učitel učí žáky provádět rozbor problémů a přípravu plánu řešení, odhadování výsledků, volbu správného postupu, vyhodnocování správnosti výsledků
- učitel se zajímá o náměty, názory a zkušenosti žáků
- učitel zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům žáci sami
- učitel pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky
- učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

Kompetence sociální a personální

- učitel vede žáky ke kritickému usuzování, srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů, ke kolegiální radě a pomoci
- učitel užívá metody, při kterých mají žáci možnost pracovat v týmu
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch; podněcuje žáky k argumentaci; hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok.

Kompetence občanská

- učitel vede žáky při zpracovávání informací ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení
- učitel učí žáky hodnotit jejich práci i práci ostatních
- učitel vede žáky k ohleduplnosti a taktu

Kompetence pracovní

- učitel vytváří s žáky zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě
- učitel aplikuje matematické poznatky a dovednosti žáků v praktických činnostech
- učitel vytváří příležitosti k interpretaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů
- učitel pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Matematika

Učivo (+ pomůcky)	Očekávané výstupy
ČÍSELNÁ ŘADA - Červenomodré početní tyče + číselné karty - Skříňka s vřeténky - Barevné korálkové schody - Barevné korálky - Zlatý perlový materiál + číselné karty - Seguinovy tabulky I., II. - Stovkový a tisícovkový řetěz - Stovková tabulka - Číslice a žetony	- Počítá prvky v daném souboru - Vytváří a vybírá soubory o daném počtu prvků - Používá čísla k modelování reálných situací - Orientuje se v číselné řadě, rozumí pojům <i>před, za, hned před, hned za</i> - Orientuje se na číselné ose, vyhledává a zobrazuje daná čísla na číselné ose - Počítá po desítkách, po stovkách - Rozlišuje sudá a lichá čísla
ČÍSLICE - Hmatové číslice - Tác s krupicí - Grafomotorické pracovní listy - Seguinovy tabulky I., II.	Čte a píše číselné symboly
POROVNÁVÁNÍ - Červenomodré početní tyče + číselné karty - Skříňka s vřeténky - Malé červenomodré tyčky + číselné karty + karty se symboly - Barevné korálkové schody - Barevné korálky - Stovkový a tisícovkový řetěz - Stovková tabulka	- Rozumí pojům <i>větší, menší, stejný, více, méně, rovná se, kratší, delší, lehčí, těžší</i> - Porovnává soubory prvků - Porovnává čísla, zapíše $>$, $<$, $=$ - Řeší a vytváří slovní úlohy na porovnávání
ZAOKROUHLOVÁNÍ	- Zaokrouhlí čísla na desítky, stovky,... - Na číselné ose vyznačí intervaly patřící k danému zaokrouhlenému číslu
POČETNÍ OPERACE – sčítání, odčítání - Malé červenomodré tyče + čísla - Barevné korálkové schody, korálky - Seguinovy tabulky I. a II. - Sčítací a odčítací hadí hra - Sčítací a odčítací proužková tabule - Sčítací a odčítací prstové tabulky - Zlatý perlový materiál - Známková hra - Hra „Na obchod“	- Sčítá i odčítá víceciferná čísla na pomůcce i písemně - Provádí odhad a kontrolu výsledku - Řeší a vytváří slovní úlohy na sčítání i odčítání, slovní úlohy s využitím vztahů <i>o n-více, o n-méně</i>, úlohy s nadbytečnými nebo naopak nepostačujícími údaji, slovní úlohy vedoucí k více řešením - Využívá vlastnosti sčítání: komutativnost: $a + b = b + a$ asociativnost: $(a + b) + c = a + (b + c)$

• Malé a velké počítadlo, zlatý rám	
POČETNÍ OPERACE – násobení • Barevné násobkové řetězy • Násobilková dřevěná tabulka • Barevné korálky k násobení • Hadí hra na násobení • Násobkové prstové tabulky • Pythagorova tabulka • Známková hra • Malé a velké počítadlo • Zlatý rám • Multiplikační tabule • Sametový rám • Japonské počítání • Násobení s číselnými kartami	→ Chápe násobení jako opakované sčítání → Rozumí pojmům <i>násobek, činitel, součin</i> → Zná a umí jmenovat řady násobků (malá násobilka), sestavovat tabulky → Řeší a vytváří slovní úlohy na násobení, úlohy s využitím vztahů <i>n-krát více</i> → Násobí 10, 100, 1000,... → Násobí víceciferná čísla jednocifernými → Násobí víceciferná čísla vícecifernými → Písemně násobí víceciferná čísla → Provádí odhad a kontrolu výsledku → Orientuje se v pořadí početních úkonů a používání závorek, využívá vlastnosti násobení: komutativnost: $a \cdot b = b \cdot a$ asociativnost: $(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$
POČETNÍ OPERACE – dělení • Dělicí dřevěná tabulka • Dělicí prstové tabulky • Známková hra • Hra na „Desítkové dítě“, „Stovkové dítě“ • Dělicí tabulky pro velké dělení	→ Chápe dělení jako spravedlivé rozdělování → Rozumí pojmům <i>dělenec, dělitel, podíl, neúplný podíl, zbytek</i> → Řeší a vytváří slovní úlohy na dělení, úlohy s využitím vztahů <i>n-krát méně</i> → Dělí 10, 100, 1000,... → Dělí víceciferná čísla jednocifernými → Dělí se zbytkem → Písemně dělí dvojčiferným dělitelem → Provádí odhad a kontrolu výsledku → Orientuje se v pořadí početních úkonů a používání závorek → Využívá vlastností početních operací: asociativnost: $(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$ distributivnost: $a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$
ZLOMKY • Červené zlomkové kruhy • Zlomkové výřezy • Zlomkové kužely	→ Rozumí pojmům <i>zlomek, celek, část, číselník, jmenovatel, zlomková čára, polovina, třetina, čtvrtina, desetina</i> → Vyznačí danou část celku ($1/2$, $1/3$, $1/4$) → Vyjádří celek z jeho dané části ($1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$, $1/10$) a vyznačí → Modeluje zlomky s číselníkem větším než 1 → Sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem → Rozumí pojmu <i>smíšené číslo</i> a modeluje na konkrétních případech ($2\frac{1}{2}$h, $3\frac{1}{4}$kg,...) → Řeší a vytváří slovní úlohy se zlomky

DESETINNÁ ČÍSLA • Krabice pro desetinná čísla + odpovídající číselné karty • Tabulka k počítání s desetinnými čísly • Multiplikační tabule pro desetinná čísla • Známková hra pro desetinná čísla • Velké počítadlo pro desetinná čísla	→ Rozumí pojmům: <i>desetina, setina, tisícina, desetinná čárka</i> → Modeluje desetinná čísla na praktických modelech (váha, délka, peníze - eura) → Čte a zapisuje desetinná čísla → Zapiše zlomky se jmenovatelem 10, 100 pomocí desetinných čísel → Zobrazí desetinná čísla na číselné ose → Porovná desetinná čísla → Sčítá a odčítá desetinná čísla → Násobí a dělí desetinná čísla deseti, stem, čísly 1 – 9 → Zaokrouhlí desetinná čísla na celky → Řeší a vytváří slovní úlohy s desetinnými čísly
NEROVNICE	→ Řeší jednoduché nerovnice s užitím číselné osy → Řeší jednoduché nerovnice
LOGICKÉ PROBLÉMY (číselné a obrázkové řady, magické čtverce, prostorová představivost,...)	→ Řeší logické problémy, hledá nová řešení, experimentuje
ORIENTACE V PROSTORU • Stavebnice (Merkur, kostky, Geomag,...) • Krychličkové dobrodružství	→ Orientuje se v ploše a prostoru → Rozumí pojmům <i>vpravo, vlevo, vedle, nad, pod, uprostřed, před, za, hned před, hned za, sloupec, řádek</i> → Pracuje s dětskou stavebnicí, staví podle návodu → Vytváří záznam stavby (nárys, půdorys, bokorys)
DÉLKA • Červenomodré Tyče	→ Měří délku předmětů na dílky (palce, lokty, tyče,...) → Měří délku předmětů, úseček, obrazců na <i>mm, cm, dm, m</i> → Zná základní jednotky délky (<i>mm, cm, dm, m, km</i>) a má představu o jejich velikosti → Porovná velikosti úseček a útvarů → Odhadne délku úseček a věcí kolem nás → Odhaduje vzdálenosti → Převádí jednotky délky (<i>mm, cm, dm, m, km</i>) → Pracuje s měřítkem v mapě, určí reálnou vzdálenost
ZÁKLADNÍ ÚTVARY V ROVINĚ	→ Rozezná druhy čar: <i>rovná, křivá, lomená</i> → Rozlišuje pojmy: <i>bod, úsečka, přímka, polopřímka</i> → Správně označuje body, úsečky, přímky a polopřímky → Narýsuje přímku procházející daným bodem → Narýsuje úsečku dané délky → Graficky sečte a odečte úsečky

ROVINNÉ OBRAZCE • Geometrické komody • Vrstvené tvary + Růžová věž • Patchworkové vzory • Zámecké podlahy • Tangramy	→ Rozezná, pojmenuje, znázorní a popíše základní rovinné útvary: <i>trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh</i>, najde jejich reprezentace v reálném světě kolem nás → Rozezná, pojmenuje, nakreslí a popíše další rovinné útvary: <i>kružnice, čtyřúhelník, mnohoúhelník (pravidelný, nepravidelný), kosočtverec, lichoběžník, šestiúhelník</i> → Experimentuje s rovinnými obrazci, skládá obrazce podle zadání, vytváří vlastní obrazce a zaznamenává je → Nakreslí a narýsuje základní rovinné obrazce ve čtvercové síti → Rozumí pojům <i>vrchol, strana</i>, umí ukázat a určit jejich počet u jednotlivých obrazců
OBVOD A OBSAH ROVINNÉHO OBRAZCE	→ Rozumí a vysvětlí pojmy obvod a obsah → Určí obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran → Určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě → Užívá jednotky obsahu, umí je převádět → Řeší a vytváří jednoduché slovní úlohy z praxe na výpočet obvodu a obsahu
VZÁJEMNÁ POLOHA DVOU PŘÍMEK V ROVINĚ	→ Rozumí pojům <i>různoběžky, rovnoběžky, kolmice, průsečík</i>, umí označit → Určí vzájemnou polohu přímek v rovině → Sestrojí rovnoběžky, daným bodem → Sestrojí kolmice pomocí pravítka s ryskou, kolmice daným bodem → Narýsuje čtverec, obdélník, rovnoběžník
KRUŽNICE	→ Rozumí pojům <i>kružnice, kruh, střed kružnice, poloměr a průměr kružnice</i> → Narýsuje kružnici s daným středem a poloměrem
TROJÚHELNÍKY • Konstruktivní trojúhelníky	→ Rozezná a umí popsat druhy trojúhelníků: <i>obecný, rovnostranný, rovnoramenný, pravoúhlý, ostroúhlý, tupoúhlý</i> → Narýsuje pravoúhlý, rovnostranný a rovnoramenný trojúhelník
SOUMĚRNOST	→ Rozezná jednoduché osově souměrné útvary → Domaluje útvar souměrný podle osy souměrnosti → Konstruuje souměrný útvar ve čtvercové síti → Určí osu souměrnosti útvaru na čtvercové síti a překládáním papíru → Určí osy souměrnosti u rovnoramenného trojúhelníku, rovnostranného trojúhelníku, čtverce, obdélníku a kruhu → Určí osu souměrnosti na modelech těles

SHODNOST A PODOBNOST Geometrická komoda se všemi kovovými dělenými tvary	→ Rozlišuje shodné a podobné obrazce
TĚLESA Sada geometrických těles	→ Rozpozná, pojmenuje, nakreslí, vymodeluje a popíše tělesa: <i>krychle, kvádr, válec, koule</i> , najde jejich reprezentace v reálném světě → Rozpozná, pojmenuje, nakreslí, vymodeluje a popíše další tělesa: <i>jehlan (trojboký, čtyřboký), kužel, trojboký hranol</i> → Rozumí pojům <i>vrchol, hrana, stěna</i> , umí ukázat a určit jejich počet u daných těles → Rozlišuje pojmy <i>hranol, kvádr, krychle</i> , umí vysvětlit rozdíl mezi nimi → Na tělesech modeluje rovnoběžné, různoběžné a kolmé roviny
SÍŤ KVÁDRU, KRYCHLE, HRANOLU, VÁLCE, JEHLANU A KUŽELE	→ Vytvoří síť tělesa otisknutím do písku, rozložením krabíčky nebo modelu tělesa → Vymodeluje těleso ze sítě → Znázorní síť kvádrů a krychle ve čtvercové síti
POVRCH KVÁDRU A KRYCHLE	→ Určí povrch kvádrů, krychle sečtením obsahů stěn
OBJEM KVÁDRU A KRYCHLE	→ Určí objem kvádrů a krychle pomocí jednotkové krychle (stavebnice – modelování těles a určování spotřeby jednotkových krychlí)
ORIENTACE V ČASE	→ Rozlišuje pojmy <i>den, hodina, minuta, sekunda</i> , orientuje se v čase → Čte údaje na ručičkových i digitálních hodinách → Převádí jednotky času
ZÁVISLOSTI A JEJICH VLASTNOSTI DIAGRAMY, GRAFY, TABULKY JÍZDNÍ ŘÁDY	→ Popíše jednoduché závislosti z každodenního života (proměny teploty během dne, závislost různých činností na čase – doba spánku, příchod do školy, doba jídla,...) → Čte jednoduché tabulky, grafy a diagramy (sloupcové) → Sestaví jednoduché tabulky, grafy a diagramy → Rozumí pojům <i>proměnná, nezávisle/závisle proměnná</i> → Dosadí za proměnnou → Vyhledává, sbírá a třídí data → Doplní tabulky, schémata, posloupnosti čísel → Orientuje se v soustavě souřadnic → Orientuje se v jízdních řádech, najde si spoj

Zásady pro práci v matematice:

- připravené prostředí s matematickým materiálem

- individualizace (obtížnost, časová dotace, výběr místa a možností spolupráce mezi dětmi)
- využívat co nejvíce smyslové vnímání
- názornost
- „ruka je nástrojem ducha“
- postup od konkrétního k abstraktnímu (papír je abstrakce!)
- od známého k neznámému, od jednoduchého ke složitějšímu
- rozkrokování tématu dle potřeby dítěte
- izolace obtížnosti – postupné přidávání náročných kroků
- třístupňová výuka

Kosmická výchova

Kosmická výchova je integrujícím prvkem pedagogiky Marie Montessori, je obdobou toho, jak chápal svět i Jan Ámos Komenský – souvislost všech věcí, jednotný celek.

Kosmická výchova zahrnuje témata z oblastí **Člověk a jeho svět**, **Člověk a svět práce** a **Informační a komunikační technologie**, integruje všechna průřezová témata, součástí jsou i dovednosti pracovní a pohybové a tematika zdravého životního stylu. Jazyk a matematika jsou podle Marie Montessori cestami k poznávání světa. Integrace oblastí a témat pomáhá pochopit řád světa, orientovat se v něm, najít své místo a naučit se zacházet sám se sebou i se svým okolím. Vycházíme z celku a vysvětlujeme na základě jednotlivých částí, abychom umožnili pochopení souvislostí. Propojení informací umožňuje globální pohled na svět.

Cílem Kosmické výchovy není pamětné učení informací ze všech oblastí, ale získání všeobecného přehledu, nástrojů pro vyhledávání, zpracování a prezentování informací, dostatek času i prostoru na to, aby se žáci mohli ponořit do jednotlivých oblastí, o které mají sami zájem.

Kosmická výchova je realizována prezentacemi velkých i malých kosmických příběhů a navazujících klíčových lekcí, prostřednictvím tematických projektů, pokusů a experimentů. Aktivita v rámci projektů jsou voleny tak, aby žáci mohli spolupracovat, vzájemně si pomáhat, pracovat ve skupině na společném řešení problému. Ze společné práce potom vycházejí náměty a nabídky pro navazující individuální činnosti. Při plnění jednotlivých úkolů žáci prakticky využívají své znalosti z jazyka a matematiky, procvičují čtení a psaní, gramatiku, sestavují příběhy, zkoumají skutečné věci, řeší slovní úlohy, nové informace propojují s reálným světem kolem sebe díky výletům, exkurzím, ... Snažíme se maximálně využívat autentických zážitků žáků, jejich vlastní zájem a naladění pro určitá témata.

K tématu jsou v rámci připraveného prostředí třídy k dispozici encyklopedie, příručky a další materiály, písničky, výtvarné náměty, pracovní činnosti, pokusy, při kterých žáci samostatně postupují podle návodu a zaznamenávají si výsledky svých pozorování, ...

Praktické dovednosti a návyky z oblasti **Člověk a svět práce** dávají dětem určitou nezávislost, kterou potřebují k uplatnění a životu ve společnosti. I tady děti v ideálním případě nejprve projdou „cvičeními praktického života“ v Montessori mateřské školce. Děti se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky, učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu, dodržovat hygienu a bezpečnost při práci. Vycházejí při tom z tradičních postupů a technik (řemesla, práce v domácnosti, zemědělské práce) a konkrétních životních situací.

Cílem integrované oblasti **Informační a komunikační technologie** je naučit žáky vhodně, bezpečně a zodpovědně využívat výpočetní techniku a internet při získávání, zpracování, prezentování a archivování informací. Počítačové vybavení a přístup na internet jsou součástí připraveného prostředí třídy. Žáci mají k dispozici také scanner, tiskárnu a kopírku. Žáci mohou tuto techniku využívat již od první třídy při práci na svých projektech a při hledání, ověřování a zpracování informací, hledání doplňujících obrázků a souvislostí.

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
3+1	3+1	3+1	4+2	5+1

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- žák si osvojuje základní pracovní dovednosti a návyky z různých pracovních oblastí, učí se používat vhodné nástroje, nářadí a pomůcky při práci i v běžném životě
- učitel umožňuje žákům používat různé materiály, vhodné nástroje a nářadí
- učitel pozoruje pokrok u všech žáků
- učitel pomáhá žákům třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií
- učitel vede žáky k používání správné terminologie a symboliky
- učitel používá metody, při kterých žáci pozorují přírodu, zaznamenávají a hodnotí výsledky pozorování
- učitel používá při výuce vhodné učební pomůcky, encyklopedie a odbornou literaturu
- žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé a v čem by v budoucnu mohli uspět

Kompetence k řešení problémů

- žák promýšlí pracovní postupy při plnění zadaných úkolů
- učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- učitel se snaží rozvíjet u žáků tvořivost, vede je k uplatňování vlastních nápadů
- žáci si na modelových situacích osvojují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- učitel vede žáky pomocí her k poznávání jejich jedinečnosti
- učitel používá metody, při kterých žáci docházejí k samostatným objevům, řešením a závěrům
- učitel umožňuje žákům pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod. a využívat různých informačních zdrojů

Kompetence komunikativní

- žák si rozšiřuje slovní zásobu v oblasti pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek, učí se popsat postup práce
- učitel vede žáky k užívání správné terminologie
- učitel umožňuje žákům pojmenovávat pozorované skutečnosti a zachycovat je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- učitel podporuje u žáků prezentaci jejich myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, argumentaci, vzájemné naslouchání a zdůvodňování závěrů
- učitel vytváří příležitosti k prezentaci či interpretaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- učitel používá takovou organizaci výuky, při které si žáci mohou vzájemně radit a pomáhat
- žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech

Kompetence sociální a personální

- učitel vede žáky ke spolupráci a vzájemné pomoci
- žák pracuje ve skupině, vytváří společné práce, při kterých se učí spolupracovat a respektovat nápady druhých, společně se snaží o dosažení kvalitního výsledku
- učitel zadává úlohy, při kterých mohou žáci pracovat společně
- učitel vede žáky k efektivní spolupráci na řešení problémů
- učitel zařazuje metody, ve kterých se žáci učí věcně argumentovat
- učitel vede žáky k respektování různých názorů a oceňování jejich přínosů
- učitel se zajímá o názory, náměty a zkušenosti žáků

Kompetence občanské

- učitel vytváří u žáků pozitivní vztah k práci a vede je k odpovědnosti za její kvalitu
- učitel umožňuje žákům, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- učitel vyžaduje na žácích dodržování pravidel slušného chování a odpovědnost za chování v souvislosti s ochranou životního prostředí a ochranou památek
- učitel motivuje žáky k hledání možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- učitel vede žáky k respektování pravidel
- učitel umožňuje žákům podílet se na utváření kritérií hodnocení jejich činnosti a výsledků práce (sebehodnocení, sebekontrola)

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti a hygieny včetně používání ochranných pracovních prostředků
- učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálu a pracovních nástrojů
- učitel zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivců a dle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- žák správně a zodpovědně zachází s pracovními pomůckami
- učitel vede žáky k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- učitel při výuce umožňuje žákům používat různé materiály, nástroje a vybavení
- učitel vede žáky k šetrnému zacházení se svěřenými pomůckami a materiály
- učitel vyžaduje od žáků uvědomělé dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci

Kosmická výchova

Učivo

Očekávané výstupy

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Důraz na pochopení sounáležitosti s vesmírem, vzájemných vazeb, na konkrétní prožitky.

1. velký příběh:

POČÁTEK VESMÍRU A ZEMĚ

vznik vesmíru, skupenství látek

galaxie, hvězdy a planety

sluneční soustava, Slunce

vznik Země – její složení a vývoj

gravitace, magnetismus

den, noc, střídání ročních období,

Měsíc a jeho význam

objevování a výzkum vesmíru

látky a jejich vlastnosti

podmínky vzniku života, neživá příroda

voda - pohyb kontinentů, formy vody a

pevniny, život v oceánech, život ve

sladkovodních ekosystémech, koloběh vody,

fyzikální vlastnosti vody, skupenství, čištění

odpadních vod, ekologie, ochrana vody, voda

v našem okolí – krásné přírodní výtvary, voda

jako nebezpečný živel, výtvarné a hudební

náměty, vodní sporty

vzduch - atmosféra a její vrstvy, složení

vzduchu, dýchání – rostliny x živočichové,

vlastnosti vzduchu, proudění energie, vzduch

jako prostředí ptáků, létání – technika, čím

lidé znečišťují vzduch, využití – větrné

elektrárny, výtvarné a hudební náměty

světlo a teplo - Slunce jako zdroj, pohyb Země

a jeho důsledky, podnebné pásy, sluneční

energie, přeměna energie v přírodě

půda - složení Země, složení půdy, typy,

úrodnost, růst a pěstování rostlin, půda jako

prostředí některých živočichů, znečišťování,

třídění odpadů, horniny a nerosty

kontinenty – posuny kontinentů, tvoření

pohoří, údolí, eroze

globus, rovník, poledník, rovnoběžka, časová

pásma, polokoule

- pracuje s časovými údaji a časovou přímkou
- rozlišuje minulost, přítomnost a budoucnost
- uvědomuje si propojenost všeho ve vesmíru
- vysvětlí pojmy hvězda, souhvězdí, galaxie, Mléčná dráha, sluneční soustava, planeta, kometa, meteorit, světelný rok
- vysvětlí pojmy přirozená a umělá družice, sonda
- popíše získávání poznatků o vesmíru a důležité mezníky, zajímá se o současný výzkum vzdáleného vesmíru
- pojmenuje a vysvětlí fáze Měsíce, jeho vlastnosti a vliv na Zemi
- zná jména a národnosti prvních kosmonautů, kteří vystoupili na Měsíci, jméno kosmické lodi a rok
- na základě poznatků o Zemi a Slunci vysvětlí střídání ročních období a dne a noci
- pozoruje, popíše a porovná proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- vyjmenuje roční období, měsíce v roce, dny v týdnu, zná hodiny
- charakterizuje jednotlivá roční období, přiřadí k nim měsíce a časově zařadí svátky
- vysvětlí souvislost magnetismu se světovými stranami, využití
- vysvětlí význam slunečního záření pro život na Zemi
- popíše složení atmosféry, její vlastnosti a význam pro život na Zemi
- vysvětlí vznik větru
- vysvětlí pojem ozonová vrstva, zná její význam, co ji narušuje, jak se chráníme
- popíše vlastnosti a význam vody pro život na Zemi, její podoby a činnost na povrchu země i v podzemí
- vysvětlí slanost mořské vody
- popíše koloběh vody v přírodě
- rozlišuje pojmy nerost (minerál), hornina, drahokam, polodrahokam, jejich využití

<u>rozmanitost životních podmínek na Zemi -</u> podnebná pásma počasí a podnebí tvary zemského povrchu	→ vysvětlí vznik půdy, její složení, vlastnosti a význam, porovná úrodnost různých typů půd (černozemě, hnědozemě, podzolové) → vysvětlí pojmy zvětrávání, humus, kompost, uvede příklady znehodnocení půdy → popíše koloběh látek mezi půdou a organismy → uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí (vody, vzduchu, půdy) a uvede příklady, jak může sám přispět → provede jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu → pracuje podle návodu či předlohy → provádí jednoduché pokusy se známými látkami (například skupenství vody), určuje jejich společné vlastnosti a rozdíly, změny → změří základní veličiny pomocí nástrojů a přístrojů, převádí jednotky → uvědomuje si a oceňuje rozmanitost životních podmínek na Zemi, vysvětlí jejich příčiny v souvislosti s polohou na Zemi → vysvětlí pojmy počasí a podnebí → popíše životní podmínky v jednotlivých podnebných pásmech, uvede příklady živočichů a rostlin a odlišnosti ve způsobu života lidí (oděvy, obydlí, strava,...) → vysvětlí pojmy poušť, prales, polární oblast, tropy, tundra, tajga, step → popíše rozdíly životních podmínek v horách a v nížinách → charakterizuje základní tvary zemského povrchu (rovina, plošina, tabule, pahorkatina, vrchovina, hornatina, kupa, homole, kužel, úpatí, svah, vrchol, hřbet, hřeben, sedlo, průsmyk, údolí, úval, rokle, pánev, kotlina)
--	---

2. velký příběh

VZNIK ŽIVOTA NA ZEMI

vznik a vývoj života na Zemi, časová přímka
podnebí a podmínky pro život
prahory a prvohory, druhohory – dinosauři,
třetihory, čtvrtohory
evoluce, uhlí, ropa, jantar, nerosty
doba ledová
ekosystémy, zásahy člověka
společenstva – potoky a rybníky, les, pole a
louky, zahrady a sady
rostliny – podmínky života (pokusy) rozdělení
(bylina, keř, strom, ostatní), rostlinná patra,
rostlinná společenství, části těla,
rozmnožování (využití při pěstitelských
pracích), klíčení, využití, léčivé rostliny,
jedovaté rostliny, plevele
okrasné a užitkové rostliny, ochrana
živočichové – podmínky k životu, rozdělení
(obratlovci x bezobratlí, masožraví x býložraví
x všežraví, divocí x domácí, podle podnebných
pásů nebo prostředí – voda, vzduch, souš,...),
charakteristika jednotlivých skupin, stavba
těla (propojení s výtvarnou výchovou),
rozmnožování (zvířecí rodiny), výživa,
potravní řetězce (predátoři, dravci), možná
nebezpečí, ochrana

- pracuje s časovými údaji a časovou přímkou
- ví, jakým způsobem získávají organismy energii a živiny, popíše jejich životní potřeby a projevy, průběh a způsob života
- zdůvodní základní význam chráněných území, rostlin a živočichů, zoologických a botanických zahrad, pojmenuje chráněné rostliny a živočichy
- provádí pozorování přírody, zaznamenává a vyhodnotí výsledky pozorování
- pracuje podle slovního návodu a předlohy
- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, pečuje o nenáročné rostliny
- uvědomuje si propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody
- chápe význam zelených rostlin pro Zemi
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách, uvede příklady výskytu organismů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly mezi nimi a v přizpůsobení různých organismů prostředí
- vysvětlí, co nejvíce znečišťuje nebo škodí danému společenstvu a jak je můžeme chránit, způsoby boje proti škůdcům
- pojmenuje, jaká rizika přináší jednotlivá společenstva pro člověka (les – klíšťata, ztráta orientace,...) a jak se chráníme
- vysvětlí pojmy ekosystém, společenstvo
- porovnává na základě pozorování základní projevy života konkrétních organismů
- prakticky třídí známé organismy do základních skupin, používá k tomu i jednoduché klíče a atlasy či příručky
- popíše základní části těla rostlin
- orientuje se v třídění rostlin podle stonků, ví, čím se liší, uvede příklady
- pojmenuje známé druhy zeleniny, třídí zeleninu plodovou, kořenovou listovou
- pojmenuje známé druhy ovoce, třídí podle plodů na malvice, peckovice a bobule
- pozná běžné listnaté a jehličnaté stromy, popíše rozdíly, poznávací znaky
- popíše životní cyklus jednoletých, dvouletých a vytrvalých rostlin, příklady

	→ zná pojmy obilniny, obilky, žně, stéblo, klas, sláma → podle klasu rozliší pšenici, žito, ječmen, oves, kukuřici a rýži → zná hlavní využití jednotlivých obilnin → pozná rostliny (okrasné, plané, jedovaté, léčivé, vodní, vodomilné, skalničky, jarní byliny, luštěniny, dřeviny) → pozná jedovaté plody a ví, že je nemá sbírat → uvede příklady léčivých rostlin, jakou část sbíráme a k čemu slouží, ví, jak je správně sbírat, sušit a skladovat → popíše stavbu hub a způsob rozmnožování → zná zásady pro sběr hub → pozná běžné druhy hub, určí jedovaté → popíše stavbu těla známých živočichů, způsob obživy, vlastnosti, možná nebezpečí (pokousání, úrazy, nemoci) → pozná u nás běžně žijící živočichy → pojmenuje samce, samici a mládě → rozlišuje živočichy domácí a volně žijící → rozlišuje pojmy býlo/maso/všežravec, šelma, škodná, hlodavec, stěhovavý x přezimující, sudo/lichokopytník, žábry, skřele, jikry, mlíčí, dravé ryby → vysvětlí, proč někteří ptáci na zimu odlétají a jiní zůstávají u nás → uvede příklady, jak můžeme přezimujícím ptákům a jiným živočichům v zimě pomoci → zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo naopak poškozovat, uvede příklady nevhodných zásahů člověka do ekosystémů
--	--

3. velký příběh

O PŘÍCHODU LIDÍ

hominidé, homo, příchod člověka, vývoj schopností a myšlení, dorozumívání jak vypadal a žil pravěký lovec, nástroje, zbraně, používání ohně, oděvy, obydlí, potrava a příprava jídla, zdravá výživa lidské tělo soustavy, orgány, kosti, zážrak narození, jedinečnost a originalita každé lidské bytosti (DNA, otisky prstů,...) smysly, city, pocity, emoce, charakter, temperament, mezilidské vztahy poměry na těle (propojení s výtvarnou výchovou), hmotnost, délka, obvod (propojení s matematikou), pohybové prožití (Tv, jóga)

hygiena a návyky, zdravý životní styl, režim dne, alergie, imunita, nemoci a jejich léčení, léčivé rostliny, alternativní medicína vliv životního prostředí na člověka, stres základy první pomoci – prevence, tísňová volání, ošetření drobných poranění umění a kultura

civilizace, národy, národnosti

průmysl, hospodaření

vyprávění o cizích zemích a kontinentech společné tvoření krabic pro jednotlivé kontinenty a státy (živočichové, rostliny, potraviny, obyvatelé, symboly, fotografie, řeč, písmo, pohádky, mýty, hudba, nástroje, tance, hlavní města, vlajky, pohoří, vodstvo, přírodní zajímavosti, průmysl,...)

Evropa

Česká republika – součást Evropy, kraje ČR a základní poznatky o nich, hlavní symboly, Praha jako hlavní město geografie ČR, hory, nížiny, vodstvo, lesy, rostliny, živočichové, krajina, přírodní podmínky, zemědělství, průmysl tradiční řemesla, folklór, zvyky Náchod a okolí – přírodní a kulturní památky, významné budovy, významní rodáci

- popíše a vysvětlí základní části lidského těla
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před i po narození
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou, pečuje o chrup
- zná zásady zdravé životosprávy, sestaví vhodný jídelníček
- chápe zdravotní rizika tabáku, alkoholu a drog, umí odmítnout jejich nabídku
- chápe rizika zneužívání léků
- zná názvy, příznaky a prevenci běžných onemocnění
- v mezích svých možností umí poskytnout první pomoc
- dodržuje základní hygienické návyky
- rozlišuje aktivity, které mohou prostředí či člověku prospívat či škodit
- rozpozná jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy
- na příkladech porovnává životní podmínky a způsob života v současnosti a v minulosti a na různých místech naší planety
- uvědomuje si jedinečnosti a různorodosti lidské rasy, mnohotvárnost národů a jejich zvláštnosti a zajímavosti
- respektuje přirozené odlišnosti spolužáků, jejich přednosti i slabé stránky
- na mapě světa určí světadíly a oceány
- ukáže na mapě nejdůležitější státy, pohoří, řeky a města Evropy
- na slepé mapě určí sousední státy a jejich hlavní města
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu u nás a v zahraničí
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam
- vyhledává typické regionální zvláštnosti živé a neživé přírody, osídlení, hospodářství a kultury, posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
- pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí

<u>Domov, rodina</u>, kde bydlím, adresa, denní režim, volný čas, rodinní příslušníci povolání, profese <u>Ochrana lidstva</u> – katastrofy (přírodní, průmyslové, způsobené lidmi), nemoci	→ rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitosti → určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu, začlení svou obec (město) do příslušného kraje ČR → pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významná místa a budovy, významné události regionu, interpretuje některé pověsti spjaté s místem, v němž žijeme → rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi → chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, nesdílí důvěrné informace, upozorní na podezřelou osobu, v případě potřeby požádá o pomoc → chápe nebezpečí při manipulaci s elektrickými spotřebiči a neznámými předměty (injekční jehla) → uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích → umí přivolat pomoc → uposlechne pokynů učitele při nácviku situací hromadného ohrožení
---	--

4. velký příběh O PÍSMU <u>vznik a vývoj písma</u>, různé druhy písma v dnešní době historie – provázanost se vznikem písma, dějiny jako sled časových událostí naše nejstarší minulost v pověstech <u>národní historie</u> příchod Slovanů, život starých Slovanů Sámův kmenový svaz Velkomoravská říše vznik českého státu, Přemyslovci Lucemburkové, osobnost Karla IV. život ve středověku husitské války – příčiny, důsledky Habsburkové Bílá hora, třicetiletá válka, protireformace Osvícenství, tereziánské a josefínské reformy národní obrození a jeho osobnosti život v 19. století první světová válka vznik Československé republiky, Masaryk druhá světová válka, okupace poválečný vývoj, revoluce historické slohy (doba románská, gotika, baroko, renesance, 19. století, 20. a 21. století) – dějiny, filozofie, architektura, výtvarné památky, hudba, život lidí, národní a regionální pověsti,... <u>ochrana lidstva</u> – válečné konflikty v minulosti i v současném světě <u>mapa</u> – mapa jako forma záznamu a předávání informací, orientace na mapě, světové strany, měřítko, mapové značky, od kontinentů k mojí adrese <u>dopravní výchova</u>	→ orientuje se v nejdůležitějších časových souvislostech naší historie → objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů → chápe rozdíl mezi pověstí a historickou skutečností → zná naše nejstarší pověsti → rozlišuje osobnosti z našich starších dějin → na ukázkách srovnává a hodnotí způsob života a práce předků na našem území v různých dobách v minulosti a dnes → rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a světa → na mapě i v krajině ukáže hlavní zeměpisné dominanty, vodní toky a plochy, silnice, železniční trať, les, uvede jejich názvy → určí světové strany pomocí kompasu/buzoly i podle mapy, orientuje se podle nich a dodržuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě → určí a popíše polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu → vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí → uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu, ohleduplně používá chodník, i krajnici, bezpečně přechází vozovku, železniční přejezd → pojmenuje a vysvětlí základní dopravní značky a předpisy → pojmenuje různé dopravní prostředky, zná pravidla bezpečného a slušného chování → rozpozná bezpečná místa pro hry
---	--

5. velký příběh O ČÍSLECH obchod, peníze, řemesla, povolání <u>člověk a technika</u> rozvoj vědy a techniky objevy a vynálezy síla, její měření a jednotky jednoduché stroje (páka, kladka, kladkostroj, kolo na hřídeli) výroba železa, skla, cukru, papíru <u>využití energie člověkem</u> – energie světelná, tepelná, chemická, pohybová a elektrická, elektrárny, elektrické přístroje úrazy elektrickým proudem	→ rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích → odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností → popíše měření síly a uvede jednotky → vysvětlí princip a možnosti využití jednoduchých strojů → popíše výrobu železa, skla, cukru, papíru → vysvětlí proces přeměny energie v přírodě a pojmy energie světelná, tepelná, chemická, pohybová a elektrická → popíše různé způsoby využití energie člověkem → popíše princip a význam parního stroje → vysvětlí hlavní rozdíly mezi jednotlivými druhy elektráren a jejich vliv na životní prostředí → uvede příklady elektrospotřebičů → zapojí a popíše jednoduchý elektrický obvod (zdroj, vodič, spotřebič) → vysvětlí nebezpečí při kontaktu s elektrickým proudem, zná bezpečnostní pravidla a zásady první pomoci při úrazu elektrickým proudem
--	--

Kosmická výchova

Učivo	Očekávané výstupy
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
pěstitelské práce základní podmínky pro pěstování rostlin a jejich ověřování, půda a její zpracování, výživa rostlin, pěstování rostlin ze semínek, pěstování a péče o pokojové rostliny, bylinky, zeleninu,...rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie, poznávání rostlin, semen, plodů, rozlišování rostlin podle užití, pěstitelské pomůcky, nástroje a náčiní	→ pozoruje přírodu, zaznamenává pozorované a hodnotí výsledky pozorování → pěstuje rostliny ze semínek i sazeniček, pečuje o ně podle daných zásad → vybírá si vhodné pěstitelské pomůcky, nástroje a náčiní dle druhu činnosti → samostatně provádí pěstitelské pokusy a pozorování → dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, umí poskytnout první pomoc
konstrukční činnosti práce se stavebnicemi (plošné, prostorové, konstrukční), montáž a demontáž modelů, práce s návodem, předlohou a jednoduchým náčrtem	→ provádí jednoduchou montáž a demontáž → udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje pravidla bezpečnosti a hygieny → pracuje podle návodu, samostatně vytváří modely ze stavebnic podle předlohy → volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní
příprava pokrmů základní vybavení kuchyně, výběr, nákup a skladování potravin, příprava jednoduchých pokrmů a nápojů, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování, příprava a úklid pracovního místa, technika v kuchyni - rizika	→ orientuje se v základním vybavení kuchyně a jak ho bezpečně používat → udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, umí poskytnout první pomoc → připraví tabuli pro jednoduché stolování → připraví samostatně jednoduchý pokrm → dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
práce s drobným materiálem vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.) pracovní pomůcky a nástroje – jejich funkce a využití, jednoduché pracovní postupy, organizace práce lidové zvyky, tradice, řemesla	→ vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů, využívá prvky lidových tradic → pracuje podle předlohy, slovního návodu → vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu → volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní → dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, udržuje pořádek → umí poskytnout první pomoc při úrazu

Kosmická výchova

Učivo	Očekávané výstupy
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	
základy práce s počítačem názvosloví základního HW, spuštění/ukončení činnosti, ovládání klávesnic i myši, použití kláves (Backspace, Enter, Delete, ESC, Caps Lock, Shift), orientace v nabídce Start, kalkulačka, kreslení, hry, ukládání souborů, kopírování a přesouvání, tisk, využití výukového SW, jednoduchá údržba, zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým využíváním počítače	→ zná základní názvosloví HW → popíše strukturu a funkce počítače a přídatných zařízení → umí správně zapnout a vypnout počítač → dodržuje základní pracovní a hygienické návyky, zná zdravotní rizika → orientuje se na klávesnici, pracuje s myší → chápe pojmy soubor, složka, přípona → ukládá své práce do své složky, kopíruje, přesouvá, umí je vytisknout
vytváření dokumentů práce s textovým editorem, tabulky, obrázky, písmo, odstavec, vkládání obrázků, tabulek, ukládání, tisk	→ píše jednoduché texty v textovém editoru → formátuje písmo i odstavce → vkládá a upravuje obrázky, tabulky → umí dokument uložit, vytisknout
internet co je internet, vyhledávání informací a jejich vkládání do dokumentu, rizika internetu, ochrana osobních dat, důvěryhodnost, nepřesné či podvržené informace, spam, viry, základní způsoby komunikace (e-mail, chat, skype,...)	→ vyhledává, ověřuje a zpracovává informace z internetu, vkládá do dokumentu → pojmenuje rizika internetu → uživatelsky pracuje s e-mailovou poštou, umí přijmout, napsat a odeslat zprávu, vložit přílohu

Tělesná výchova

Pohyb je přirozenou potřebou dítěte a v Montessori pedagogice je nedílnou součástí výuky (díky volnému a přirozenému pohybu se dále rozvíjí a zdokonaluje jemná i hrubá motorika, pohyb pomáhá i k rozvoji myšlení, učení a zapamatování si, je významný pro rozvoj dětské osobnosti a inteligence a podporuje psychické uvolnění dítěte, rozvíjí odvahu a sebedůvěru). Při výchově a vzdělávání je potřeba dbát na vyrovnané využívání duševních a fyzických aktivit. V současné době mají děti méně přirozeného pohybu, proto je nutné rozvíjet jejich pohybové dovednosti v různých podmínkách (tělocvična, hřiště, příroda, na sněhu, ve vodě, na ledu, ...) a nabízet jim různorodé pohybové aktivity pro vybití přebytečné energie.

Již v mateřské škole Montessori průvodci vedou děti ke zdokonalování a přesné provádění pohybů v daném řádu, cílem je provádět činnost bez nadbytečných a nepřesných pohybů a vytvářet základ pro estetické a umělecké projevy. Děti jsou fascinovány pohybem, dychtí po činnostech a možnosti uplatnění a zapojení se do práce.

Vzdělávací obor tělesná výchova jako součást komplexního vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je prožitek pohybu a komunikace při pohybu. Dobře zvládnutá dovednost pak zpětně umocňuje kvalitu jeho prožitku. Důležité je, aby se při realizaci pohybových aktivit nevytratilo to hlavní – radost ze cvičení.

V Montessori pedagogice nepovažujeme za vhodné pro přirozený vývoj dítěte činnosti, které v dětech vyvolávají pocity rivality a soutěživosti. V hodinách tělesné výchovy se soustřeďujeme na:

- vlastní prožitek a radost z pohybu
- pochopení významu pohybu pro zdraví člověka
- rozvíjení koordinace a prostorové orientace, snaha o co nejlepší provedení pohybu
- pochopení pravidel her
- dodržování fair play
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny
- poskytnutí co nejširší nabídky metod a způsobů pohybu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
2	2	2	2	2

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- žák je veden k osvojení si základního tělocvičného názvosloví, učí se cvičit podle jednoduchého nákresu nebo popisu cvičení, změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími, orientuje se v informačních zdrojích o aktivitách a sportovních akcích

- učitel umožňuje žákům, aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky.

Kompetence k řešení problémů

- žák uplatňuje zásady bezpečného chování ve sportovním prostředí a adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka, řeší problémy v souvislosti s nesporným chováním, nevhodným sportovním prostředím a nevhodným sportovním náčiním a nářadím
- učitel dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Kompetence komunikativní

- žák je veden ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích, učí se reagovat na základní povely a pokyny a sám je i vydává, zorganizuje jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých, vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci.

Kompetence sociální a personální

- žák je veden k jednání v duchu fair - play - dodržuje pravidla, označí přestupky, respektuje opačné pohlaví, zvládá pohybové činnosti ve skupině
- učitel zadává úkoly při kterých žáci mohou spolupracovat, umožňuje každému žákovi zažít úspěch.

Kompetence občanská

- žák se podílí na realizaci pravidelného pohybového režimu a projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti, spojuje svou pohybovou činnost se zdravím, zařazuje si do vlastního pohybového režimu korektivní cvičení, je veden ke kritickému myšlení, hodnotí cvičení, učí se být ohleduplný a taktní
- učitel žákům umožňuje, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků.

Kompetence pracovní

- žák je veden učitelem k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v běžném životě, učí se užívat jednotlivé tělocvičné nářadí a náčiní.

Tělesná výchova

Učivo	Očekávané výstupy
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ	
význam pohybu pro zdraví zdravý životní styl pohybový režim žáků, délka, intenzita rozvoj zdatnosti, různých forem vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu	→ chápe význam pohybu pro své zdraví → projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti
příprava organismu na zátěž uklidnění po zátěži napínací a protahovací cvičení	→ zvládá základní pohybovou přípravu organismu před pohybovou aktivitou → je schopen uklidnit organismus po ukončení činnosti, protáhnout se
zdravotně zaměřené činnosti (správné držení těla, zvedání zátěže, průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití)	→ je seznámen se zásadami pohybové hygieny, držení těla a správného sezení a dýchání, chápe jejich význam a dle svých možností je uplatňuje
bezpečnost a hygiena při sportu hygiena pohybových činností a prostředí vhodné oblečení a obutí bezpečnost v šatnách a umývárkách bezpečnost cvičebního prostoru bezpečná příprava a ukládání náradí a náčiní bezpečný pohyb a chování i v méně známých prostorech (bazén, zimní stadion,...)	→ uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorách školy i mimo ni → dbá pokynů vyučujícího, reaguje na základní pokyny, signály a gesta → uvádí příklady nevhodných činností ohrožujících jeho zdraví
poskytnutí první pomoci	→ adekvátně reaguje v situaci úrazu, ošetří drobná poranění, přivolá pomoc
ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ	
komunikace v tělesné výchově základní názvosloví a pojmy osvojovaných činností, smluvené povely a signály	→ reaguje na základní pokyny, povely, signály a gesta → zná a používá názvy základních cvičebních poloh → zná názvy používaného náradí a náčiní
organizace při tělesné výchově základní organizace prostoru a činností	→ pojmenuje možná rizika při tělesné výchově plynoucí z organizace prostoru
zásady jednání a chování fair play, olympijské ideály a symboly	→ jedná v duchu fair play → dodržuje pravidla her a činností → chová se ohleduplně a s respektem ke spolužákům → snaží se ostatním pomáhat, povzbuzovat je
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ	
pohybové hry s různým zaměřením (míčové, kontaktní, psychomotorické,...) včetně netradičních, základní pravidla a pojmy související s hrami a používaným náčiním	→ zapojuje se do pohybových her → spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti

rytmické a kondiční formy cvičení pro děti kondiční cvičení s hudbou, rytmickým doprovodem jednoduché tance pohybová tvořivost	→ dle svých schopností cvičí s hudebním a rytmickým doprovodem, improvizuje → vyjádří jednoduchý rytmus a melodii pohybem → rozpozná lidové tance (polku, valčík), umí základní kroky
základy gymnastiky základní pojmy, cvičení polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu, akrobacie, průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu vpřed i vzad, kladina, přeskok, hrazda, tyč	→ zvládá pohybové dovednosti v souladu s individuálními předpoklady (kotoul, prosté skoky snožmo, gymnastický odraz, odraz z můstku, roznožka, chůze po kladině, stoj na rukou s dopomocí, šplh)
základy atletiky startovní povel a signály, běžecká abeceda, běh, skok, hod,	→ podle svých předpokladů zlepšuje úroveň výkonů v běžecké vytrvalosti, rychlosti, odrazové schopnosti, hodů míčem
základy sportovního lezení zásady a bezpečnost při lezení,	→ zná a dodržuje bezpečnostní zásady: nechá si zkontrolovat jištění, začíná lézt až po vyzvání, nikdy se nestaví pod lezce atd. → dle svých možností se seznámí s lezením na lezecké stěně či v terénu → chápe základy techniky lezení: pravidlo třech stabilních bodů
sportovní hry pravidla, průpravné hry, držení míče (pálky, či jiného herního náčiní) jednoruč, obouruč, manipulace s míčem, přihrávky nohou, rukou, odpovídající názvosloví, spolupráce, fair play, utkání podle zjednodušených pravidel (minifotbal, minibasketbal, miniházená,...)	→ zvládá techniku házení a chytání míče (jiného náčiní) odpovídající velikosti a hmotnosti → spolupracuje při týmových hrách → dodržuje zásady fair play chování → respektuje a povzbuzuje spolužáky → zná daná pravidla her → pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje → vytváří varianty osvojených her
turistika a pobyt v přírodě přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích, pohyb v terénu, chůze a běh po vyznačené trase, táboření, chování v přírodě, ochrana přírody, zásady bezpečnosti a hygieny při turistice a pobytu v přírodě, první pomoc	→ zvládá techniku chůze v terénu i se zátěží, v zimě na běžkách či sněžnicích → pohybuje se v přírodě podle turistických nebo předem smluvených značek → chápe nebezpečí osamocení pohybu v krajině – srázy, vodní toky a plochy, rozsáhlost lesů, proměnlivost počasí,... → adekvátně reaguje v situaci úrazu, ošetří drobná poranění, přivolá pomoc
plavání hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, v souladu s individuálními předpoklady vybraná plavecká technika, prvky sebezáchrany, zásady bezpečnosti při plavání a při pobytu v areálu bazénu i venku	→ rozezná základní plavecké způsoby ve vodě → dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při plavání → zvládá vybranou plaveckou techniku (v souladu s individuálními předpoklady) → pojmenuje rizika při koupání v přírodě
bruslení, lyžování a jiné zimní aktivity	→ dle svých možností zvládá klouzání po ledě, bruslení a sjezdové lyžování

základní techniky pohybu na bruslích, lyžích, hry na sněhu a na ledě	→ seznámí se s technikami pohybu v zasněženém terénu (sněžnice, běžky, mačky a cepín aj.) → pojmenuje rizika vstupu na zamrzlou vodní plochu
--	---

Umění a kultura

Vzdělávání v oblasti **Umění a kultura** směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o hudební i výtvarné umění, vnímání estetiky, chápání uměleckého procesu jako způsobu poznání a komunikace, prostoru k sebevyjádření a relaxaci, porozumění základním pojmům a zákonitostem při používání různých technik. Umění provázelo lidstvo ve vývoji od jeho počátků do dneška a postupně se proměňovala jeho podoba i úloha.

Hudební výchovu rozděluje Marie Montessori do pěti oblastí: rytmus a rytmická cvičení, hra na hudební nástroje, hudební zápis a jeho četba, zpěv, poslechové činnosti.

Úkolem **výtvarné výchovy** je dětem poskytnout možnost svobodně se výtvarně vyjádřit, rozšířit jejich možnosti tvorby o nové techniky a pohledy z jiného úhlu, naučit dítě s respektem a citlivostí vnímat výtvarné hodnoty, nabízet mu k vnímání různá umělecká díla z různých období a kultur. Výtvarná činnost je přirozeným doprovodem poznávání v Kosmické výchově, není samoučelným nácvikem technik ani obkreslováním vzorů a opakováním stereotypů. Je tvůrčí, hravá, spontánní, originální, je experimentem. Některá témata jsou realizována prostřednictvím krátkodobých projektů zaměřených přímo na výtvarné umění.

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
2	2	2	3	3

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- žák zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- žáci jsou vedeni ke samostatnému pozorování a vnímání reality a řešení výtvarných problémů
- učitel vede žáky k aktivnímu vizuálně obraznému vyjádření
- žáci využívají poznatky v dalších výtvarných činnostech
- žáci zaujímají a vyjadřují svůj postoj k vizuálně obraznému vyjádření

Kompetence k řešení problémů

- žák rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- žák rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

- učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů
- žáci samostatně kombinují vizuálně obrazné elementy k dosažení obrazných vyjádření
- přemýšlí o různorodosti interpretací téhož vizuálně obrazného vyjádření a zaujímají k nim svůj postoj
- využívají získaná poznání při vlastní tvorbě

Kompetence komunikativní

- žák rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- žák reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žáci se zapojují do diskuse
- žáci respektují názory jiných
- žáci pojmenovávají vizuálně obrazné elementy, porovnávají je, umí ocenit vizuálně obrazná vyjádření
- učitel vede žáky k obohacování slovní zásoby o odborné termíny z výtvarné oblasti

Kompetence sociální a personální

- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- učitel vede žáky ke kritickému usuzování a posuzování žánrů a stylů hudby
- žáci umí tvořivě pracovat ve skupině
- žáci respektují různorodost téhož vizuálně obrazného vyjádření, možnost alternativního přístupu
- učitel vede žáky ke kolegiální pomoci

Kompetence občanská

- žák je veden ke kritickému myšlení nad obsahy hudebních děl
- učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- žáci chápou a respektují estetické požadavky na životní prostředí
- učitel pomáhá žákům vytvořit si postoj k výtvarným dílům

Kompetence pracovní

- učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- učitel vede žáky k používání obecně známých termínů, znaků a symbolů
- učitel vede žáky k užívání různých nástrojů a vybavení
- žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře, tanečním pohybem vyjadřuje hudební náladu
- žáci užívají samostatně vizuálně obrazné techniky
- žáci dodržují hygienická a bezpečnostní pravidla

- učitel vede žáky k využívání návyků a znalostí v další praxi

UMĚNÍ A KULTURA	
Učivo	Očekávané výstupy
HUDEBNÍ VÝCHOVA	
rytmus a rytmická cvičení hudebně pohybové činnosti, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance taktování (dvoudobý, třídobý, čtyřdobý) pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu hudby, pantomima a pohybová improvizace, využití tanečních kroků	→ taktuje v dvoudobém i třídobém taktu → vnímá změny rytmu a tempa → ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, využívá pohybové improvizace, reaguje na změnu → zná lidové tance (polka, valčík) a jejich základní kroky → rytmitizuje jednoduché texty
hra na hudební nástroje reprodukce motivů pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten či piana hudební doprovod (akcentace těžké doby) hra „na tělo“, hudební improvizace	→ využívá na základě svých schopností a dovedností jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci motivů → zvládá základy hry na zobcovou sopránovou flétu (nadstavbové učivo pro zájemce)
hudební zápis a jeho četba záznam melodie a její reprodukce	→ rozlišuje základní vlastnosti tónů → orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby (notová osnova, houslový klíč, nota, pomlka, takt, stupnice C dur)
zpěv pěvecký a mluvní projev, pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu, prodleva, kánon, dvojhlas a vícehlas realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď,...)	→ zpívá podle svých možností a dispozic intonačně čistě a rytmicky správně a využívá získané pěvecké dovednosti → udrží svůj part při kánonu a při zpěvu vícehlasé písně → zazpívá dle svých schopností státní hymnu → melodizuje slova a jednoduché texty
poslechové činnosti kvalita tónů (délka, síla, barva, výška) hudební výrazové prostředky (rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast, gradace), pohyb melodie, zvukomalba změny v hudebním proudu (metrické, rytmické, dynamické, harmonické) hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, hudební styly a žánry (hudba taneční, pochodová, ukolébavka)	→ rozlišuje zvuky a tóny, kvality tónů → rozvíjí si svůj sluch, hudební citění melodie a harmonie tónů, vyjádří pocity z hudby → rozlišuje hudební výrazové prostředky → seznámí se s jednotlivými hudebními nástroji a rozpoznává je v ukázkách → seznámí se s významnými hudebními skladateli a jejich díly → seznámí se se základními hudebními pojmy → umí se celkově ztišit a zklidnit

UMĚNÍ A KULTURA

Učivo

Očekávané výstupy

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

malba

smyslové vnímání barvy, barvy základní a doplňkové, teplé a studené, míchání barev, barevný kontrast, kombinace barev, barva jako prostředek komunikace, využití a klasifikace barev, malba z představy, malba motivovaná pozorováním skutečnosti, hry s malířskými materiály a nástroji

kresba

výrazové vlastnosti linií, lineární kresba, stínová kresba, šrafování, kresba podle zkušenosti

grafika

tisk z výšky, z koláže, ze šablon, papírořez, monotyp, hra s grafickými nástroji a materiály

prostorová tvorba

modelování, práce s modelovací hmotou, práce s keramickou hlinou, práce s papírem, práce s recyklovaným materiálem

další výtvarné techniky

koláž, frotáž, aranžování, práce se sádkou, papírová plastika, reliéf,...

Design

vlastní návrhy užitkových věcí, kreativní tvorba a přeměna třídy, školy, školní zahrady

ilustrace

pojmy ilustrace, ilustrátor, zátiší, portrét, krajinomalba, perspektiva
seznámení se s prací našich známých ilustrátorů (Sekora, Lada, Čapek, Miler, Zmatlíková, Burian,...)

- snaží se vystihnout námět tématu, pocity a náladu tématu
- v rámci svých možností zvládá různé výtvarné techniky a práci s různými materiály a nástroji
- rozvíjí a zdokonaluje jemnou motoriku
- umí zvolit a vhodně kombinovat různé náčiní, materiály a výrazové prostředky, vnímá vztah motivu a pozadí
- citlivě hodnotí vlastní práci i práci ostatních
- práci dokončuje a uklízí si po sobě své pracovní místo
- umí si práci rozvrhnout a zorganizovat
- nebojí se experimentovat
- vytváří si vlastní postoje k výtvarné tvorbě
- orientuje se v základních pojmech Vv
- seznamuje se s regionální kulturou (návštěva výstavních síní a galerií)
- dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce

- Svými nápady přispívá k přetváření interiéru i exteriéru školních prostor
- Přebírá zodpovědnost za stav těchto prostor

- zná pojmy ilustrace, ilustrátor, zátiší, krajinomalba, portrét
- pozná významné ilustrátory dětských knih
- ilustruje jednoduché texty, doplňuje obrázky vlastní práce